

GLASILO OBČINE MEŽICA

ŠUMC

KAZALO

BESEDA UREDNICE

2

UVOD

3

OBVESTILO

4

PREDSTAVITEV ČLANOV OBČINSKEGA SVETA (II. DEL)

4

OBČINA MEŽICA IN XUZHOU - PRIJATELJSKI MESTI

6

DAN ZDRAVJA V MEŽICI

8

KRATKA NAVODILA ME-CIKL

11

VARNOST V PROMETU, PREVENTIVA OB ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA

12

VZEMI ŠPORT NE DROGE IN ALKOHOL

13

15 LET SPECIALNE OLIMPIJADE SLOVENIJE DRUŠTVA SOŽITJE

14

30 LET BALINANJA V MEŽICI

15

50 LET NOGOMETNEGA KLUBA AKUMULATOR MEŽICA

17

MEŽICA OPEN 2019

18

INTERVJU Z DOC. DR. TJAŠO DIMEC ČASAR

22

K24 ULTRA TRAIL® 2019

23

VZPON NA MONT BLANC

25

MEŽIČARJI OD TOD IN TAM: TATJANA (BIVŠEK) LAKOŠELJAC

27

V VRTCU JE LEPO!

31

CIRIL VONČINA – »MEŽIČAN« IZ IDRJE

33

GASILSKA UNIFORMA

36

KO LASJE GOVORIJO ... 80 LET FRIZERSTVA TASIČ

39

PRAVNI NASVET

42

Beseda urednice

En lep sveže natisnjen pozdrav.

Trdno sem odločena, da stavka »Ne ljubi se mi.« in »Ne morem.« črtam iz svojega besednjaka. V to so me prepričali športniki, ki sem jih to poletje srečala na startu, na poti in v cilju zelo dolgega teka v naravi v Črni na Koroškem. Verjamem, da se oni teh besed sploh nikoli ne spomnijo, saj bi bilo sicer zelo malo verjetno, da bi jih toliko opravilo z dolgo in naporno traso. Zelo me je zanimalo, kako so jih zradirali iz svojih možganov, zato sem se pogovarjala s strokovnjakinjo za te zadeve. Preberite v tej številki, kaj pravi.

Taistih besed prav tako ne uporablja Mežičanka od (tu in) tam, naša nekdanja sokrajanka, zdaj Primorka. Ultramaratonka na progi življenja. Preberite, kaj pravi, in videli boste, da največkrat ni pravega razloga za »Ne morem.« Kaj pa, ko enostavno moraš?

Zmorejo tudi ljudje, ki jim ni dano biti tako zdrav kot večini izmed nas; zmogli so naši sokrajani na najvišji evropski vrh; kljub vsej konkurenci mežiški frizer zmore delovati že 80 let; mežiški nogometni klub 50, naši balinarji pa 30. O vseh pišemo v Šumcu.

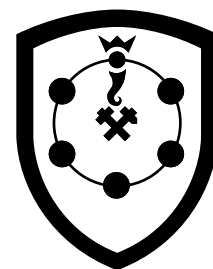
Predstavljam si, da smo vsi skupaj na dolgem ultra trailu. Ko postane težko, smo pravzaprav samo pred vzponom na enega izmed vrhov, na poti do lepih razgledov, gorskega miru in svežega zraka. Včasih je treba komu pomagati, včasih mi rabimo pomoč, vzpodbudo. Včasih si moramo odpočiti in se okrepčati. Potem pa gremo dalje.

Za cilj nihče ne ve, kako daleč je. Uživajte na poti.

Vse dobro.

Jerneja Vertačnik

Spoštovane občanke in občani,

poletje se je poslovilo in prišla je jesen. Zaključili smo z dopustovanjem in preusmerili tok naših vsakodnevnih obveznosti v naše službe in šole. Prvi šolski dan zmeraj prav gotovo najbolj ostane v spominu našim prvošolčkom. Te dneve smo na poti proti vrtcu in osnovni šoli poleg nadobudnih prvošolcev in šolarjev srečevali tudi policista in več prostovoljcev, ki so kot vsako leto usmerjali promet in skrbeli za varno pot v šolo. Za njihovo skrb in prispevek za večjo varnost naših najmlajših v prometu se jim iskreno zahvaljujemo. Vsem našim šolarjem želim mnogo vedoželjnosti, svežega znanja in raziskovanja na poti modrosti in naj se iz našega vrtca in šole skozi celotno šolsko leto razlega le veselje in otroški smeh.

Letošnji prvi, ne zadnji, vsekakor pa zelo odmevni Festival makaronflajša s tifo je pokazal, da si na naši tržnici želimo še več takšnih ali podobnih vsebin. V septembru tako že snujemo nov dan druženja ob kuhanju žgancev. Pobrsajte po receptih naših babic, zberite korajžo in prijatelje ter se nam pridružite na letošnji Žgankariji. Prijazno povabljeni vsi, stari in mladi. Počasi a vztrajno zaključujemo obnovo športnega parka in vizija ter dolgoletna želja po lepem, modernem in funkcionalnem športnem objektu postaja stvarnost. Namenjen bo vsem, ki se kakor koli ukvarjajo s športom, in verjamem, da vsi že komaj čakajo, da bodo lahko na njem pričeli izvajati raznotere športne aktivnosti.

Ob koncu uvodnika naj vas nagovorim še s povabilom v naš kulturni hram, ki ponovno odpira vrata z mnogimi zanimivimi vsebinami, tako za otroke – z otroškim abonmajem, kot abonmajem za odrasle. Naši sedeži kulture v Narodnem domu potrpežljivo in prijazno čakajo na vas. Vzemite si čas tudi za kulturo in prepričan sem, da vam ne bo žal.

Spoštovani, želim vam vse dobro in obilo jesensko obarvanih dogodkov ter druženja vseh generacij.

Župan Občine Mežica
Dušan Krebel

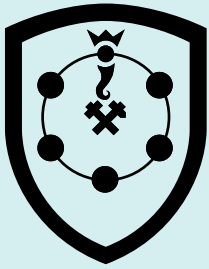
31. oktober je dan reformacije, praznik in dela prost dan, ki obuja spomin na versko, politično in kulturno gibanje v 16. stoletju. Slovenci se ob tej priložnosti spominjamo Primoža Trubarja, ki je leta 1550 napisal Katekizem, prvo slovensko knjigo in tako obeležujemo tudi rojstvo slovenskega knjižnega jezika.

Ob letošnjem dnevu slovenskega knjižnega jezika Vam iskreno čestitam in Vam želim prijetno praznovanje.

Župan Občine Mežica
Dušan Krebel

OBVESTILO

Na podlagi Zakona o množičnem vrednotenju nepremičnin vas obveščamo, da bo na Občini Mežica od 1.10.2019 do vključno 30.10.2019 potekala javna razgrnitev predloga modelov vrednotenja nepremičnin. Kje in na kakšen način bo potekala javna razgrnitev, vas bomo sproti obveščali na spletni strani občine www.mezica.si ter na oglasni deski Občine Mežica.

Občina Mežica, Služba za gospodarske zadeve

Predstavitev članov občinskega sveta občine Mežica v mandatu 2018 – 2022

Ema Žagar,

izvoljena kandidatka Liste Kajžar za Mežico

Rodila sem se v Črni na Koroškem. Zaključila sem izobraževanje za konfekcionarko. Svojo zaposlitveno pot sem začela v Radljah ob Dravi, v takratni tekstilni tovarni OKUS, nato sem končala izobraževanje in si pridobila poklic konfekcijskega tehnika. Z delom sem nadaljevala v Tekstilni Prevalje, ob združitvi s TIO d.o.o. pa v Otiškem vrhu do njegovega stečaja.

V tem zaposlitvenem obdobju sem se poleg proizvodnih del srečala še z vodstvenimi deli, kot vodja kontrolne službe in kasneje profesionalno, kot predsednica sveta delavcev po ZSDU (Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju). S to funkcijo sem postala tudi članica nadzornega sveta (NS TIO d.d.).

Po stečaju sem opravljala javna dela, se izobraževala v evropskem programu Psihosocialne pomoči žrtvam kaznivih dejanj in s pridobitvijo tega certifikata to delo opravljala tri leta.

Po poteku pogodbe so me zaposlili na CSD Ravne na Koroškem za obdobje štirih let, na novem uvajalnem programu Psihosocialne pomoči družinam.

S selitvijo v Mežico na mamino kmetijo sem spoznala, kako preprosto je imeti rad živati in kako prvinsko ti vračajo tvojo skrb za njih.

Moj prosti čas sem namenila kegljanju. 20 let sem kegljala v KK Korotan na Prevaljah, bila sem tudi predsednica kluba in zadnja predsednica TVŠD Korotan, ki je povezovalo večino športnih sekcij na Prevaljah.

Moj čas na parketu občinske politike v naši Občini se prenaša v drugi mandat. Želim si, da bi ob mojih vprašanjih sokrajani našli tudi odgovore na svoja vprašanja, in želim si, da bi mojim pobudam in predlogom lahko na sejah OS dodala tudi pobude in vprašanja sokrajank in sokrajanov, ki so nas izvolili. Samo skupaj bomo zmogli, da postanemo mesto prijaznih ljudi, mesto s srcem in dušo.

Mesto Mežica bo raslo s pravnimi in naprednimi odločitvami vsakega posameznika ali skupine ljudi, ki v Mežici vidijo priložnosti in ne slabosti. Občinska politika mora biti prvi suport za vse, ki bi ga pri tem potrebovali. Prihodnost Mežice imamo v svojih odločitvah in delu, ne v obljubah, kritiziranju in čakanju, da bo kdo nekaj naredil.

Predstavitev je morda drugačna od ostalih, toda to sem jaz, v mavrici političnih barv in reklam se ne morem najti, tudi zato sem na Listi Kajžar, ki želi našemu malemu mestu ves dobro, predvsem pa dobre ljudi.

Lovro Vreš,

univ. dipl. ing. računalništva

Star sem 50 let, vodim oddelek Sistemske integracije v podjetju Kopa d.d., sem poročen in oče dveh otrok. Skoraj 25 let je že, od kar sem se preselil pod mogočno goro kralja Matjaža. V Črneh, kjer sem prej živel, smo velikokrat morali stopiti skupaj in skupaj poprijeti za delo, da smo z združenimi močmi prispevali k razvoju kraja. To je bilo tudi moje glavno vodilo, ko sem se odločil, da kandidiram za občinski svet. S preferenčnimi glasovi sem bil izvoljen na listi Slovenske ljudske stranke. Za vse vaše glasove se iskreno zahvaljujem.

V tem mandatu vodim Odbor za gospodarstvo in sem še član Statutarne pravne komisije ter Komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Moje mnenje je, da mora občina skrbeti predvsem za razvoj kraja, uravnoveženost in dobrobit občanov.

Področje turizma je tista panoga gospodarstva, kjer vidim veliko priložnosti za naš kraj in celotno dolino. Zato si želim, da bi čim prej postavili strategijo razvoja turizma. Z razvojem turizma bo kraj pridobil večjo prepoznavnost ter dodatna delovna mesta. Hkrati se bom trudil tudi za ostale panoge gospodarstva, da bodo imele čim boljše pogoje za poslovanje.

Za razvoj kraja je pomembno, da mladi ostajajo v domačem kraju. Že nekaj let se trudimo, da bi pridobili certifikat mladim prijazna občina. Bolj kot certifikat pa je zame pomembno, da bomo mladim res prijazna občina. Po drugi strani se moramo zavedati, da je tudi skrb za starejšo populacijo enako pomembna.

Razvojni program občine Mežica se bliža svojemu koncu. Veliko energije bom vložil tudi v pravo novega razvojnega programa, saj si želim, da bi lahko pripravili čim več dobrih razvojnih projektov in kasneje tudi uspešno kandidirali za nepovratna (evropska) sredstva.

Uroš Vrčkovnik,

diplomiran inženir strojništva, zaposlen na JKP Ravne na Koroškea

Na lanskih lokalnih volitvah so volivci ponovno prepoznali dobro delo in konstruktivno delovanje Liste Kajžar v Občinskem svetu ter listi namenili največ glasov. V mandatnem obdobju 2018-2022 je Lista Kajžar zasedla tri svetniška mesta, zato se kot član v Občinskem svetu, ki je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine, že tretjič srečujem z omenjenimi odločaji.

Nisem član politične ali druge stranke, zato se odločam na osnovi svojega osebnega prepričanja, izkušenj in pridobljenega znanja, vsekakor pa kot domačin, v dobrobit našega lepega kraja.

Že tretjič mi je zaupano vodenje delovnega telesa sveta in sicer Odbora za komunalne zadeve, varstvo okolja in urejanje prostora. Področje mi je zelo dobro poznano, me tudi zelo veseli in zanimala.

Zaradi posledic rudarjenja v Rudniku Mežica je naše okolje prekomerno obremenjeno s težkimi kovinami. Ukrepi, ki se izvajajo pri sanaciji Zgornje Mežiške doline, so več kot dobrodošli, nujni in potrebni. Do zaključka trajanja sanacije (leta 2022) je potrebno napeti vse moči, da bodo obljubljena in premalo nakazana državna sredstva zagotovljena. S temi sredstvi bomo lahko realizirali nabor ukrepov, ki smo jih prepoznali kot nujne v naši občini. Kot na primer preplastitve makadamskih površin, obnove cest in ulic, obnove parkirišč, vrtov, otroških igrišč, varovane prehrane otrok ter obnove fasad na javnih zgradbah. Pri obnovi ulic ne smemo pozabiti na zamenjavo dotrajane komunalne infrastrukture. Veliko dela bo z obnovo in izgradnjo kanalizacijskega sistema, ločevanjem fekalne in meteorne kanalizacije, obnovo starih vodovodnih cevi in ločevanjem odpadkov. Skrb in varovanje vodnega vira Šumc, ki oskrbuje s pitno vodo uporabnike Mežice in tudi končne uporabnike občine Prevalje in del mesta Raven, je bistvenega pomena in

velika odgovornost lokalne skupnosti. Odgovornost državnih institucij pa je nivelacija obstoječih vodovarstvenih pasov vodnih virov vključno z izvirov Šumc. Tudi naši zanamci morajo imeti na pipah zadostne količine zdrave pitne vode. Poudarek je potreben pri nenehnem osveščanju in obveščanju občanov glede ločevanja odpadkov, zmerni uporabi pitne vode, odvajanju in čiščenju fekalij itd.. S tem bomo veliko pripomogli k ohranjanju narave in našega bivalnega okolja.

Mežica je s svojo okolico in naravnimi lepotami privlačna za obiskovalce. Izboljšati je potrebno turistično ponudbo ter dostop do turističnih krajev. Poskrbeti moramo tudi za prijazno okolje mladim, da bodo ostali v našem lepem kraju in da se bodo počutili »kot doma.«

S sprejetjem tako pomembne funkcije se kot svetnik zavedam, da moram upravičiti zaupanje volivcev z vestnim in odgovornim delom v občinskem svetu in delovnih telesih. Tudi v bodoče se bom trudil upravičiti vaše zaupanje in bom deloval za prihodnost našega kraja.

Občina Mežica in Xuzhou **PRIJATELJSKI MESTI**

V juliju sta Občina Mežica in podjetje Calex-M d.o.o. gostila delegacijo kitajskega mesta Xuzhou. V Narodnem domu je potekal slavnostni podpis memoranduma o vzpostavitvi prijaznega sodelovanja in izmenjav med občino in mestom, s čimer se je vzpostavila podlaga za izmenjavo izkušenj in dobrih praks med javnimi in zasebnimi subjekti na različnih področjih skupnega interesa.

Ideja o vzpostavitvi sodelovanja zaradi skupnih interesov na področju industrije, pa tudi na ekonomskem, kulturnem, socialnem in turističnem področju, je bila podana s strani direktorja podjetja Calex-M d.o.o. Sama Simetingerja člani Občinskega sveta Občine Mežica pa so idejo soglasno podprli. V letu 2011 je namreč skupina Calex v mestu Xuzhou zaradi potrebe po zagotavljanju konkurenčnih in pravočasnih dobav izdelkov glavnim kupcem ustanovila hčerinsko podjetje Calex Electronics, pri čemer je imelo ključno vlogo pri prenosu tehnologije in pomoči pri zagonu proizvodnje prav podjetje Calex-M d.o.o..

Mesto Xuzhou je sicer največje in najstarejše mesto province **Jiangsu**. Tisočletna zgodovi-

na je mestu dala bogat kulturni pečat, zlasti v obdobju, ko je bilo le-to drugo politično središče dinastije Han. Danes je mesto središče gospodarskega razvoja Huaihai cone in eno najpomembnejših baz kmetijskih proizvodov Kitajske. Xuzhou ima približno deset milijonov prebivalcev, njegova površina pa je 11.260 kvadratnih kilometrov. Xuzhou krepi prizadevanja za povečanje zelenega kmetijstva, ekološke hrane in nasadov dreves, je bogato s premogom, enim največjih naravnih virov v tej regiji. V zadnji desetletjih je mesto postalo industrijsko središče in s tem izredno pomembno za gospodarski razvoj regije in vzhoda Kitajske.

Podpis memoranduma je spremljal kratek kulturni program. Goste je pričakal Pihalni

orkester Rudnika Mežica, dobrodošlico jim je izrekla tudi Folklorna skupina Pušlc Mežica. Za klavirsko spremljavo dogodka je poskrbela Sara Kobolt. Gostje so si ogledali podzemlje Pece in bili nad ogledom rudnika navdušeni.

Župan Občine Mežica Dušan Krebel je v svojem pozdravnem nagovoru izpostavil pomembnost medsebojnih povezav v svetovnem prostoru, saj brez sodelovanja trajnostni razvoj ni mogoč. Med drugim je povedal: *»Poleg gospodarskih vezi, ki jih med nami zelo uspešno že ustvarja podjetje Calex-M d.o.o., nas veseli ugotovitev, da smo zelo hitro našli skupen jezik tudi, ko gre za vizijo razvoja na nekaterih drugih ključnih interesnih področjih. Medsebojna izmenjava informacij, znanj in izkušenj so dober obet za hitrejši razvoj in napredek na področjih skupnega interesa, zato smo jih soglasno vključili v memorandum, ki ga bomo slovesno podpisali danes in ki na stežaj odpira vrata vrsti priložnosti in pozitivnim učinkom, ki jih lahko ustvarja samo na zaupanju in prijateljstvu temelječe delovanje, ki presega geografske, kulturne in jezikovne ovire.«*

Mesto Xuzhou je tako že drugo prijateljsko mesto Občine Mežica, že vrsto let namreč uspešno sodelujemo z avstrijsko občino Arnoldstein.

Kot je v nagovoru gostom s Kitajske dejal župan: *»Današnji svetovni prostor namreč zahteva medsebojno povezanost in odvisnost, kar prinaša številne prednosti pa tudi nove izzive. V Občini Mežica se zavedamo, da brez sodelovanja in iskrenega dialoga o zadevah skupnega interesa trajnostni razvoj ni mogoč.«*

Občina Mežica
Jana Horvat Tomaž

DAN ZDRAVJA V MEŽICI POSTAL TRADICIONALEN

Nenalezljive kronične bolezni, predvsem srčno-žilne bolezni, sladkorna bolezen in rak, so ključni problem v razvitem svetu, zato ni naključje, da je Zdravstveni dom Ravne na Koroškem (ZD Ravne) tudi ob letošnjem dnevu zdravja, ki je potekal 6. septembra v Mežici, pripravil raznolike preventivne in zdravstveno-vzgojne aktivnosti za vse generacije.

Skupnostni pristop vseh sodelujočih, ZD Ravne, Nacionalnega inštituta za javno zdravje OE Ravne na Koroškem (NIJZ OE Ravne), Občine Mežica, Osnovne šole in vrtca Mežica, Društva diabetikov Mežiške doline, Stokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške, Društva Altra, Koronarnega kluba Mežiške doline, Rdečega križa – Območnega združenja Mežiške doline in Društva Šola zdravja je bil namenjen poudarjanju velikega pomena odgovornosti vsakega posameznika za lastno zdravje

in hkrati uresničevanju pravice vsakogar do dostopnosti do kakovostnega zdravstva.

Prekomerna telesna teža, povišan krvni tlak, motnje v presnovi maščob, povišan krvni sladkor so v velikem deležu posledica nezdravega življenjskega sloga in dokazano botrujejo povečanemu tveganju za prezgodnje zbolevanje za srčno-žilnimi in drugimi kroničnimi nenalezljivimi boleznimi ter posledično zgodnejši umrljivosti. Nasprotno pa zdrav način življenja, ki upošteva zdrav in uravnotežen način prehra-

njevanja, vzdrževanje zdrave telesne teže, vsakodnevno gibalno aktivnost, urejenost krvnega tlaka, krvnega sladkorja in maščob v krvi, nekajenje in netvegano pitje alkohola, omenjena tveganja močno zmanjša.

V preventivnih aktivnostih, ki so bile namenjene občanom Mežice vseh generacij, so odrasli lahko preverili sestavo svoje telesne mase in takoj na prizorišču izvedeli več o možnih ukrepih obvladovanja prevelike telesne teže. Predstavnice tima zdravstveno-vzgojnega centra

ZD Ravne so predstavile Programe krepitve zdravja, ki potekajo v Zdravstveni postaji Mežica. Programi zdrav življenjski slog, dejavniki tveganja, gibam se, zdrava prehrana, zdravo hujšanje, spoprijemanje s tesnobo, s stresom, z depresijo, tehnike sproščanja, opuščanje kajenja so namenjeni odraslim osebam, ki si želijo izboljšati svoje počutje in zdravje. Več o pogojih vključitve v programe si lahko preberete na spletni strani ZD Ravne – <http://www.zd-ravne.si> (promocija zdravja, zdravstveno-vzgojni center).

Tim zdravstveno-vzgojnega centra Zdravstvenega doma Ravne je v sodelovanju z NIJZ OE Ravne poskrbel za obeležje 10. obletnice uspešnega izvajanja presejalnega Programa SVIT. Stojnico je med drugimi obiskal tudi ambasador SVITA iz Mežice, gospod Jože Pratnekar, v preteklosti širši javnosti poznan po funkciji župana in direktorja, danes pa v vlogi

neutrudljivega promotorja udeležbe v programu SVIT. Občani in občanke Mežice so se lahko udeležili sodelovanja v kvizu »SVIT-a se mi«. Najboljši poznavalci Programa SVIT so bili nagrajeni s praktičnimi SVIT nagradami.

Velja spomniti, da s programom SVIT pri sicer zdravih odraslih osebah obeh spolov, v starosti od 50 do 74 let, zgodaj odkrivamo prikrite predrakave in rakave spremembe na debelem črevesu in danki (DČD), s tem pa uspevamo uspešneje zdraviti to bolezen in hkrati zmanjševati hude posledice in umrljivost. Uspešnost odkrivanja zgodnjih oblik rakave bolezni na DČD je odvisna od odzivnosti ljudi na povabilo v Program SVIT. Aktualni podatki (NIJZ 2019) kažejo, da je bila v Mežici v prvem polletju 2019 odzivnost ljudi v program SVIT 65,12 %. Med povabljenimi se znatno manj odzivajo moški (54,67%), medtem, ko so se ženske odzvale 75,50%. Pri 6,49% posameznikih je

bil test pozitiven, veseli pa dejstvo, da so rezultati presejanja pokazali, da je bila pri osebah, ki so poslali zahtevane vzorčke blata, večina testov negativnih (93,51%). Po podatkih NIJZ zahvaljujoč Programu SVIT več kot 70% primerov raka na DČD odkrijemo tako zgodaj, da onkološko zdravljenje sploh ni potrebo.

Ob 10. obletnici presejalnih testiranj SVIT smo ponosni na dobro odzivnost odraslih prebivalcev Mežice v Program Svit, želimo pa si, da bi se v prihodnje vanj vključilo še več povabljenih oseb, kajti »SVIT rešuje življenja«. Zato, ne odlašajte in se na povabilo v Program SVIT pogumno odzovite čimprej.

Informacije o programu so na voljo na SVIT-ovi informativni točki v ZD Ravne vsak četrtek med 13. in 15. uro (tel. št.: 02/8705-214, e-pošta: aleksandra.horvat@zd-ravne.si). Lahko pa se obrnete na NIJZ OE Ravne (tel. št.:

02/8705-604, e-pošta: jure.ploder@nijz.si).

Zavedajoč se dejstva, da se temeljna stališča do zdravja in z njim povezani vedenjski vzorci oblikujejo že v zelo zgodnjem obdobju razvoja otroka, smo v ZD Ravne raznolike preventivne aktivnosti spodbujanja zdravega načina življenja tudi na letošnjem Dnevu zdravja v Mežici namenili otrokom v vrtcih in osnovnošolcem ter njihovim staršem. Tradicionalno zgledno sodelovanje šole, vrtca, občine in zdravstvene stroke z dobro zastavljenimi zdravstveno-vzgojnimi aktivnostmi so omogočile in zagotavljale otrokom aktiven proces informiranja, učenja in motiviranja za pridobivanje veščin, ki pripomorejo k vzpostavljanju in krepitvi zdravja. Tokratne aktivnosti so bile namenjene praktičnemu prikazu vsebnosti sladkorjev v pijačah, ki jih otroci najraje in preveč pijejo. Zaradi pretiranega uživanja le-teh je sladkor velik sov-

ražnik njihovega zdravja. Neugodni učinki sladkorja na zdravje otrok se kažejo v zmanjšani koncentraciji, zaspanosti, hiperaktivnosti, razdražljivosti, nemiru, odvisnosti. Sladke gazirane pijače zaradi vsebnosti fosfatov rušijo razmerje med kalcijem in fosforjem in škodijo kostem. S povečanim vnosom sladkorja so povezani zobna gniloba, debelost, sladkorna bolezen, motnje v presnovi krvnih maščob idr. (Vir: NIJZ).

Otroci so s prikazom vsebnosti sladkorjev v pijačah in neugodnih učinkov sladkorja na zdravje izvedeli, da se sladkemu okusu sicer ni treba povsem odpovedati, a je bolje za žejo izbirati pazljiveje in bolj zdravo. Skupaj z učitelji in vzgojitelji spremljevalci so se strinjali z ugotovitvijo, da voda, ki jo pijejo svežo iz pipe in bogato s kisikom, med vsemi napitki zmaga.

Zdravstveni dom
Ravne na Koroškem
Aleksandra Saša Horvat

Kratka navodila za izposajo ter uporabo električnih koles

V okviru projekta »Trajnostna mobilnost in turizem na kolesih« smo pred občinsko stavbo postavili postajo s štirimi električnimi kolesi, ki smo jo poimenovali **me-cikl**.

Občina Mežica, Mateja Mešnjak

REGISTRACIJA UPORABNIKA

Za uporabo sistema **me-cikl** je potrebna osebna registracija uporabnika. Registracijo v celoti opravite na izdajnem mestu, to je na Občini Mežica, na naslovu Trg svobode 1, Mežica.

Uporabniške podatke (kartico) ter PIN številko za uporabo sistema **me-cikl** prevzamete na izdajnem mestu, kjer tudi podpišete pogodbo.

Za sklenitev pogodbe potrebujete davčno številko in mobilni telefon, kamor boste dobili PIN številko, ki je potrebna za izposajo kolesa.

IZPOSOJA IN UPORABA ELEKTRIČNEGA KOLESA

1. Približajte kartico bralcu kartice na terminalu ter vnesite PIN kodo.
2. Stopite do stebrička ter pritisnite gumb, okoli katerega sveti rdeča lučka.
3. Izvlecite kolo, motor je vklopljen in se odpravite na vožnjo.

RAVEN POLNOSTI BATERIJE je označena z lučko okoli gumba za vklop. Vsaka barva lučke pomeni drugačno stopnjo polnosti baterije.

ZELENA: nad 60%, RUMENA: 30% - 60%, RDEČA: 15% - 30%, RDEČA UTRIPAJOČA: pod 15%

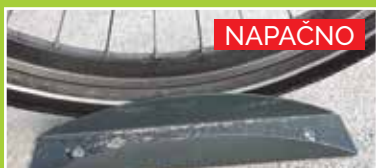
Pri notranji temperaturi e-motorja večji kot 45°C se baterija ne polni – polnjenje prekine notranje varnostno stikalo.

ČE JE MOTOR IZKLOPLJEN (ne gori nobena lučka):

Vseeno se odpeljite in pri hitrosti več kot 15km/h se motor avtomatsko vklopi.

Po opravljeni vožnji **VRNITE KOLO NA STEBRIČEK**. Zatič kolesa potisnite v lego zaklepa na stebriček. Pazite na pravilno postavitve sprednjega in zadnjega kolesa – morata biti v obeh vodilih kolesa, sprednjem in zadnjem.

Počakajte in se prepričajte, da zaslišite zvočni signal (pisk) in s tem je kolo pravilno vrnjeno.

POMEMBNO PRI VRAČILU

Morebitne poškodbe kolesa ste dolžni sporočiti na kontaktno številko 02 82 79 350.

Varnost v prometu

PREVENTIVA OB ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA

Kot že vrsto let so se tudi letos ob pričetku šolskega leta prostovoljci vključili v vsesplošno skrb za varno pot šolarjev – pešcev v šolo.

Prostovoljci so člani prostovoljnega gasilskega društva Mežica ter Območnega združenja šoferjev in avtomehanikov Koroške. Akcija, ki se ponovi še enkrat ali dvakrat v šolskem letu, je le kamenček v vsesplošnem prizadevanju za večjo varnost vseh udeležencev v prometu, posebej še najbolj ranljivih –pešcev.

Pri vseh naporih, ki jih skupnost, njene institucije in prostovoljci vlagajo v večjo varnost vseh udeležencev v prometu, pa ravnanje posameznih udeležencev (nevarne vožnje

kolesarjev, nepravilna parkiranja osebnih avtomobilov ...) kaže na to, da bomo morali več aktivnosti usmeriti v delo z mladimi in pri tem uporabljati metode in vsebine, ki so jim blizu, aktivnosti pa voditi kontinuirano vse leto. Uspeh bo nedvomno večji, če bomo to storili povezani v aktivnostih občina, šola, prostovoljci in institucije, ki se profesionalno ukvarjajo z varnostjo v prometu.

Milan Krivograd,
Sekretar SPV

VZEMI ŠPORT NE DROGE IN ALKOHOL

Zadnji vikend v juniju je bil za Perkmandelce izredno uspešen. Otrokom smo priredili sproščen, vesel vstop v poletne počitnice.

Pred Narodnim domom Mežica so otroci imeli na razpolago napihljiva igrala (velik tobogan, gladiator, človeški ročni nogomet, gradove za manjše otroke), bazene z vodo, zorbe, vodno drčo, zipline ter razne proste igre.

V nedeljo pa smo poleg napihljivih igral in ostalih iger imeli postavljen še bungee jumping trampolin.

Vreme nam je bilo zelo nak-

lonjeno, saj je sonce pripekalo vse popoldne, ko so bile na razpolago omenjene dejavnosti. Otroci so neizmerno uživali, majhni so se hladili v bazenčkih, med tem ko so se malo večji spuščali po ritkah po napihljivem toboganu, še malo večji pa so na trampolinu skakali visoko v zrak. Ko je komu postalo vroče, se je spustil po vodni drči in se ohladil v senci. Tudi odraslim obiskovalcem ni bilo dolgočas, saj je vsake toliko časa

z več strani priletel kakšen vodni balon ali curek vode iz vodnih pištol. Vsi pa smo se lahko okrepčali z vodo, ki je bila ves čas na razpolago. Člani smo zelo veseli, da se je dejavnosti oba dneva udeležilo veliko otrok, tako da je bil naš trud poplačan.

Le malce volje in dobre ideje so potrebne, da lahko otrokom polepšamo dni.

Člani društva Perkmandelci

2004-2019

15 let Specialne olimpiade Slovenije Društva Sožitje Mežiške doline

Društvo Sožitje Mežiške doline se je leta 2004 na mojo pobudo pridružilo gibanju specialne olimpiade Slovenije SOS, vse skupaj pa se je pričelo dogajati že leta 2000, ko sva z bivšo predsednico Društva Sožitje Mežiške doline, gospo Danico Ozimic, predstavila ta projekt v naši jedilnici VDC Ravne na Koroškem. Predstavila sva jim športe, s katerimi bi se ukvarjali. Najprej smo ustanovili nogometno ekipo društva Sožitje Mežiške doline. Treningi ekipe malega nogometa so se pričeli v letu 2000 in se nadaljujejo vse do današnjih dni, ko smo zakorakali v 15-letnico našega delovanja Specialne olimpiade Slovenije in Društva Sožitje Mežiške doline. Treningi potekajo v telovadnici OŠ Franja Goloba Prevalje. Treninge malega nogometa je od samega začetka vodil Marjan Vrbnjak, pomočnik pa je moj oče, Vili Donau, ki je dejaven še danes. Leta 2017 pa je trener ekipe malega nogometa Društva Sožitje Mežiške doline postal Marjan Šumnik, za kar se mu iskreno zahvaljujemo. Skupaj z Marjanom Šumnikom se udeležujemo turnirjev specialne olimpiade Slovenije – SOS. Odkar je ekipo prevzel Marjan Šumnik je krivulja rezultatov naše ekipe močno poskočila. V letu 2017 smo osvojili zlato medaljo za 1. mesto v naši skupini, v letu 2018 pa srebrno medaljo. Tudi v letošnjem letu nam kaže odlično, upam da bomo znova zlati, in naj se uspehi naše ekipe nadaljujejo tudi v prihodnje. V naši ekipi sta tudi dva nogometaša iz VDC Muta, s katerima odlično sodelujemo že nekaj let, za kar gre zahvala tudi mojemu očetu Viliju in pa vodji VDC Muta, gospe

Darinki Križan Krajnc in Sandiju Jesenku. Oba nam zmeraj priskočita na pomoč, upam da bosta še vedno sodelovala z našo ekipo.

Nogometna ekipa Sožitje bo prihodnje leto praznovala že 20. obletnico našega delovanja. Športni referent v društvu Sožitje Mežiške doline je g. Leon Jug s Prevalj.

Zdaj pa tisto bistveno, kako se je vse skupaj dejansko začelo. Začelo se je tako, da sem na domu kar nekajkrat obiskal našo bivšo predsednico Danico Ozimic in ji omenil, da bi se naše društvo Sožitje Mežiške doline pridružilo gibanju specialne olimpiade Slovenije, in po nekajkratnem prepričevanju se je ga. Danica le odločila: »Aleš pa poskusiva,« in tako smo našim varovancem iz eksterne varstva predstavili ta projekt in to je bil zadetek v polno. Brez mene takšnih rezultatov in odličij ne bi bilo. Zahvala gre bivši predsednici Društva Sožitje Mežiške doline. Jaz pa upam, da bodo naslednja leta tudi tako uspešna in polna dobrih rezultatov in odličij.

V teh letih smo se udeleževali različnih tekmovalnih državnih iger Specialne olimpiade Slovenije, nogometne lige, udeleženi smo bili tudi pri dveh velikih dogodkih Specialne olimpiade Slovenije, na 2. svetovnih poletnih igrah specialne olimpiade v Šanghaju na Kitajskem, kjer smo imeli dva naša člana: Damjana Naraločnika in Janeza Strmecca, ki sta domov v Slovenijo prinesla srebrno medaljo v malem nogometu. Pika

na i so bile še ene svetovne poletne igre specialne olimpiade, tokrat jih je gostil Los Angeles v ZDA, Kalifornija in Teksas.

Pred 4 leti so bile svetovne poletne igre specialne olimpiade v ZDA, natančneje v filmskem mestu Los Angelesu. V ekipo za svetovne poletne igre specialne olimpiade v Los Angelesu sem bil uvrščen tudi Aleš Donau. Kako pa se je to zgodilo? Na eni od prireditev v našem kulturnem domu sta me obiskala predsednica Danica Ozimic in Marjan Vrbnjak, športni referent v Sožitju. z ženo Tončko Vrbnjak in mi dejala: »Aleš potuješ na svetovne poletne igre v filmsko mesto Los Angeles«. Sprva sem mislil, da je vse skupaj le potegavščina, potem pa so mi doma povedali, da je vse res in da letim v Los Angeles na svetovne poletne igre, in tako so sanje postale resničnost in sem leta

2015 poletel za Slovensko olimpijsko reprezentanco tja čez lužo v ZDA.

Hvala, da me je Društvo Sožitje Mežiške doline poslalo na svetovne poletne igre v filmsko mesto angelov Los Angeles. Darilo pa je bila srebrna olimpijska medalja, ki smo jo osvojili tam čez lužo.

Hvala moji družini, da me je prišla pričakat v Črno na Koroškem, ko smo se vrnili domov v našo Slovenijo, saj je doma vendar najlepše.

Poleg nogometne ekipe imamo še atletske ekipo in plavalno ter kolesarsko.

Aleš Donau,
Specialna olimpiada Slovenije,
Društvo Sožitje Mežiške doline

1989-2019

30 let balinanja v Mežici

Leta 1989 je Društvo upokojencev Mežica osnovalo balinarsko sekcijo z namenom, da bi svojim članom ponudili še eno obliko rekreacije, pod vodstvom g. Jožeta Vidoviča. Ob prostovoljnem delu članov in podpori društva se je na bivšem kopaljšču zgradila balinarska steza. Vse do leta 1994 se je balinalo neorganizirano, nakar so na pobudo predsednika društva Franca Arbajterja ustanovili klub balinarjev. Zanimanje pri moških se je kmalu povečalo, ženska ekipa pa se

je formirala počasneje. V letu 1995 pa smo dobili tudi prvo tekmovalno žensko ekipo. Balinarji in balinarke so organizirali prijateljska tekmovanja z balinarji sosednjih društev, udeleževali so se regijskih turnirjev, pridobivali izkušnje in znanje in se postopoma uveljavljali v regiji. Prvi večji uspeh je bil v letu 2002, ko sta se ženska in moška ekipa udeležili regijskega prvenstva Koroško-Saleške pokrajinske zveze v Velenju. Rezultati so šteli za kvalifikacije na državno ekipno prvenstvo Slovenije.

V letu 1995 je vodenje sekcije prevzel g. Viktor Ramšak in jo vodil do svoje smrti, leta 2001. Takrat je začasno vodstvo v sestavi Ivana Štrikarja, Rozalije Lujinovič in Jožeta Grabnerja v naslednjem letu organiziralo spominski memorial (Viktorjev memorial), ki je potekal vse do leta 2017, ko smo ga preimenovali v MEMORIAL, v spomin na vse preminule člane, saj je vsak po svojih močeh prispeval k razvoju balinanja v Mežici. Od leta 2009 pa balinarsko sekcijo vodi Florjan Podjaveršek.

Državno prvenstvo, Piran, 3. mesto

Balinarji in balinarke, 2005

Ženska ekipa, 1997

V vseh teh letih smo se balinarji in balinarke uspešno udeleževali turnirjev. Poleg vseh turnirjev, ki se jih udeležujemo, smo uspešni tudi v Koroški balinarski ligi, ki je bila ustanovljena leta 2006 v Slovenj Gradcu. Vključena so bila štiri društva, postopoma so se priključila še druga, tako da je sedaj v ligi že osem društev. Želimo si, da bi se balinarski ligi priključila še preostala društva, saj bi s tem pridobili večjo konkurenco in kakovost baliranja na Koroškem.

V letu 2010 so se pojavile ambicije, da bi ob obstoječi balinarski stezi napravili še eno, saj se regijski turnirji začnejo prirejati tudi na Koroškem. Z odobritvijo in pomočjo občine smo napravili stezo. Avgusta 2013 smo s pomočjo društva, občine in donatorjev postavili leseno hišico, ki služi za shranjevanje pripomočkov in družjenje. Prejšnji pločevinasti bivalnik je bil dotrajan in je kazil tudi okolico, leta 2015 smo dogradili brunarico in napravili sanitarije, 2017 pa napeljali elektriko. Ker se balinanje dogaja na prostem, so bile peščene steze zaradi razmočenosti dostikrat neuporabne, zato smo začeli razmišljati o prenovi. Dolgoletne sanje o asfaltirani podlagi so se začele uresničevati v letu 2017. Komisija za šport je predlagala našo investicijo v občinski proračun v letu 2018. A s tem je bila zagotovljena le polovica potrebnih sredstev. Manjkajoča sredstva smo

zbrali s pomočjo donacij koroških podjetij in podjetnikov. Tudi naša interna članarina in prostovoljni prispevki so tvorili del sredstev, ter seveda veliko prostovoljnega, udarniškega dela članov in članic sekcije. S svečano otvoritvijo smo v juniju 2018 predali v uporabo prenovljeno balinišče. Za športni pridih otvoritve smo organizirali turnir trojk, z udeležbo ekip, ki tekmujejo v višjem rangu in za začetek osvojili drugo mesto.

Balinarji v sklopu Mežiškega poletja prirejamo dva turnirja, turnir mešanih parov

in turnir moških trojk, ki je vsakič številčnejši, saj se ga udeležujejo balinarji iz Topolšice, Velike Štange, Straže pri Novem mestu, Količevega, z Raven na Koroškem in s Prevalj. Prav tako pa se tudi mi udeležujemo njihovih turnirjev. Leto 2006 je bilo uspešno za balinarke, saj se jim je s trdim delom in vztrajnostjo uspelo uvrstiti na državno prvenstvo v Mariboru, kjer so dosegle odlično drugo mesto. Uspeh so ponovile leta 2011 na državnem prvenstvu v Piranu, kjer so se uvrstile na tretje mesto. Moška ekipa balinarjev je na državnih prvenstvih

sodelovala kar šestkrat (2002 Jesenice, 2014 Škofja loka, 2015 Koper (9. mesto), 2015 Koper (9. mesto), 2016 Ajdovščina, 2017 Škofja loka in 2018 Kranj).

Zaradi uspešnih nastopov in dobre organizacije tekmovanj smo balinarji Mežice postali prepoznavni, s tem pa smo vabljeni tudi na turnirje izven naše regije. Naša želja je, da bi pridobili čim več prijateljev izven regije, da bi promovirali naš kraj in regijo po vsej Sloveniji.

**Balinarska sekcija
DU Mežica**

1969-2019

50 let Nogometnega kluba Akumulator Mežica

NK Akumulator Mežica letos praznuje 50 let nogometa v Mežici. Nogomet je dal veliko veselja mladim in starim, ki jih je veselila nogometna žoga.

Klub je v začetku obstoja imel veliko podmladka, saj je imel tri selekcije pionirjev (A, B, C), močno mladinsko selekcijo in močno člansko selekcijo. Imel je tudi veterane NK Akumulator. Vse selekcije so bile večkrat koroški prvaki. NK Akumulator je znal organizirati tudi nogometne tekme za starejše občane, tekme suhi : debeli (moški), derbi za ženske (Mežica : Polena : Črna). Tako so simpatizerji nogometa v Mežici vedno napolnili tribune nogometnega stadiona.

Tudi danes klub nadaljuje tradicijo nogometa v Mežici. Že 50 let!

»ŠPORTNI ZDRAVO«

Drago Novak

Mežica Open

Peta izvedba Mežica Open privabila najboljše odbojkarje in preko tisoč gledalcev

Med 25. in 27. julijem je v Mežici potekal eden najmočnejših slovenskih turnirjev v odbojki na mivki Mežica Open. Tridnevni turnir v Mežico privablja najboljše slovenske in tuje odbojkarje, ki si želijo naslova zmagovalca prestižnega tekmovanja in kos lepega nagradnega sklada.

Zgodba enega največjih turnirjev odbojke na mivki v Sloveniji se je v Mežici začela pisati pred petimi leti. Takrat so se med sabo pomerili samo moški, že naslednje leto pa so se na mežiški mivki pomerile tudi odbojkarice. Mežica Open je postal nepogrešljiv del športnega in poletnega dogajanja v Mežici, zaradi kvalitetne organizacije in bogatega nagradnega sklada pa je postal pomemben del profesionalne odbojke na mivki v Sloveniji. Če izvzamemo mednarodne turnirje, kjer tekmujejo najboljši odbojkarji na svetu, je rang turnirja Mežica Open najvišji, ki ga je v Sloveniji možno organizirati.

V četrtek, 25. julija, so se odbojkarji v kvalifikacijah borili za mesto na glavnem delu turnirja, ki se je pričel dan kasneje, v soboto pa so bili, po številnih odigranih tekmah pozno ponoči okronani najboljši odbojkarji in odbojkarice. Na letošnji peti izvedbi je sodelovalo 14 moških in 9 ženskih ekip, nagradni sklad je bil za obe kategoriji enak, kar je, kljub vedno večji enakosti med ženskami in moškimi, v športu še vedno bolj izjema kot pravilo. Za vsako kategorijo so organizatorji namenili 2500 evrov; za zmagovalce je bilo rezerviranih 1200 evrov, za drugo mesto 700, za tretje 400 in za četrto 200 evrov.

V moški kategoriji sta zmago na Mežica Open slavila Tadej Boženek in Vid Jakopin, aktualna državna prvaka. Drugo mesto sta osvojila Danijel Pokeršnik in Jure Peter Bedrač, tretje pa Črt Bošnjak in Gašper Plahutnik. Zmaga v ženski kategoriji pa je letos romala na Hrvaško; slovenski državni prvakinja Tjaša Jančar in Tjaša Kotnik sta priznali premoč najboljšemu hrvaškemu ženskemu paru v odbojki na mivki Sari Radanovič in Valentini Vrbanc.

Vrhunski odbojkarji in odbojkarice pa v Mežico privabijo nemalo gledalcev, po besedah organizatorja Naceta Lednika so jih letos v treh dneh našeli okoli tisoč. Z obiskom in samo izvedbo turnirja so zadovoljni, pravi Nace Lednik, ob tem pa se zahvaljuje vsem

sponzorjem in drugim, ki so pri organizaciji dogodka priskočili na pomoč. Še posebej izpostavi pomoč občine Mežica in podjetja Stane, oboji so pomagali tako finančno kot organizacijsko.

Mežiško igrišče pa ni namenjeno le najboljšim odbojkarjem, brezplačno ga lahko tekom leta koristi prav vsak.

Na spletni strani mezicaopen.si lahko rezervirate termin na enem izmed dveh vrhunsko pripravljenih igrišč, če pa je igrišče prosto, pa je uporaba možna tudi brez predhodne rezervacije.

Jon Petek

VSE JE V GLAVI ...

... ČE NE VSE, PA VELIKO. TUDI, KO GRE ZA PREMAGOVANJE EKSTREMNIH ŠPORTNIH NAPOROV.

O tem, kako lahko glavo »pospravimo« in o fenomenu množičnega udejstvovanja v športnih dejavnostih, ki zahtevajo velike napore, sem se pogovarjala z doc. dr. Tjašo Dimec Časar, doktorico psiholoških znanosti, kognitivno-vedenjsko terapevtko pod supervizijo, terapevtko medicinske hipnoze in športno psihologinjo. Tjaša je včasih živila v Mežici, zdaj pa z možem in otrokoma živi v Ljubljani, kjer je tudi zaposlena. V Terapevtsko-izobraževalnem centru Ahil v Ljubljani izvaja izobraževanja in delavnice za različna podjetja, organizacije, društva in športne klube na temo obvladovanja stresa in izgorelosti ter psihološke priprave v poslovnem svetu in športu. V okviru Centra Ahil vodi in izvaja program Managerskih psiholoških pregledov. Pri svojem terapevtskem delu uporablja principe vedenjsko kognitivne terapije in hipnoterapije in dela z anksioznimi in depresivnimi motnjami ter izgorelostjo, poleg tega pa vodi individualne in skupinske oblike različnih tehnik sproščanja in čuječnosti ter pripravo na porod s pomočjo hipnoterapije.

Kaj so glavne naloge športnega psihologa in ali je sploh mogoče ukvarjati se z vrhunskim športom brez njegove pomoči?

Športni psiholog je univerzitetni diplomirani psiholog, ki se strokovno ukvarja s športno psihologijo in uporabno psihologijo, je strokovnjak za izvajanje in učenje tehnik in svetovalnih razgovorov v okviru psihološke priprave športnika. Cilj sodelovanja s športnim psihologom je izboljševanje in vzdrževanje športnikove dobrobiti in izboljševanje tekmovalnega nastopa. Športni psiholog svetuje in izobražuje na področju predtekmovalnih stanj, motivacije, koncentracije, čustvenega nadzora, predtekmovalne napetosti, agresivnosti, komunikacije, medosebnih odnosov in vseh drugih psiholoških lastnosti in stanj, ki vplivajo na izboljšanje tekmovalne uspešnosti.

Poleg telesne, tehnične in taktične priprave, ki so ključne za doseganje dobrih rezultatov, je tu še psihološka priprava, ki

športniku pomaga naučeno znanje prenesti v tekmovalno situacijo. Glede na to, da so razlike med najboljšimi iz leta v leto manjše, predstavlja ravno psihološka priprava nepogrešljiv element v celostni pripravi športnika. Večina vrhunskih športnikov dandanes sodeluje s športnim psihologom in se poslužuje mentalnega treninga, ki jim pomaga pri doseganju njihovih visoko zastavljenih ciljev.

Ali je psihološka pripravljenost športnikov tako pomembna, da lahko, če je optimalna, uspešnost na tekmovanjih zagotovimo tudi pri fizično manjši pripravljenosti ali celo manjši nadarjenosti športnika?

Psihološka priprava je v športu vsekakor zelo pomembna, nikakor pa ne more nadomestiti treninga. Potrebno se je zavedati, da s psihološko pripravo na moremo zviševati športnikovih sposobnosti, lahko pa mu pomagamo, da na tekmi pokaže tisto, kar zna oziroma kar se je naučil na treningu. Tekma je odraz dela na treningu, psihološka priprava pa predstavlja pomoč pri realizaciji trenutne pripravljenosti v tekmovalno situacijo. Se pravi, če športnik na treningu ni sposoben izvesti določene tehnične prvine, odteči določeno število kilometrov, tega ob še tako vrhunski psihološki pripravi oz. mentalnem treningu ne bo mogel pokazati oz. izvesti na tekmi.

V zadnjem času tudi rekreativni športniki želijo više, hitreje, močnejše. To dokazujejo številne alpinistične odprave, ki v gneči čakajo, da priplezajo na najvišji vrh sveta, množične prijave na maratone in t.i. traile – teke v naravi. Od kdaj so množice ljudi tako dobro fizično in psihološko pripravljene, da neke lepe, zelo vroče sobote v Črni na Koroškem 100 kilometrsko progo s 5420 višinskimi metri premaga 190 ljudi? Naslednjih 157 pa na isti vroč dan prehodi ali preteče 50 kilometrov, dvigajoč se v višino za skupaj 2550 metrov ...

Najprej bi izpostavila ekstremno motivacijo teh ljudi in visoko postavljene cilje. Pred sabo imajo jasen in izzivalen cilj, želijo si

premikati meje, spoznavati meje svojih telesnih zmožnosti in morda sebi ter drugim dokazati, da zmorejo. Ti ljudje se pogosto odločijo za beg iz družbe nazaj v naravo in svobodo, ki lahko pomeni pobeg od naglega in intenzivnega tempa mestnega življenja. Po drugi strani jih lahko motivira tudi vedno bolj množična udeležba na tovrstnih športnih preizkušnjah, saj si mislijo: »Če zmorejo oni, bom pa tudi jaz!« Prav tako te ekstremne rekreativne športnike odlikuje tudi močna potreba po tveganju, iskanju stimulacije in doživetij.

Kaj je po tvojem mnenju v ljudeh, da se res zelo številčno in izrazito intenzivno ukvarjajo s športom tudi po 40. ali 50. letu starosti?

Motivov za ukvarjanje s športom je ogromno. Veliko se jih ukvarja z ekstremnim rekreativnim športom v teh letih zaradi veselja, druženja, zabave, sprostitve in da pozabijo na vsakodnevne težave in probleme, s katerimi se soočajo v domačem in delovnem okolju. V teh letih pridejo v ospredje motivi povezani z zdravjem in dobrim počutjem. Zelo priporočljiva je redna in zmerna športna aktivnost. Kakršnokoli pretiravanje v eno ali drugo smer zdravju ne koristi oz. ga lahko tudi resno ogrozi. Vedno se je potrebno vprašati, zakaj posameznik nekaj počne. Kaj ga žene v to, da »mora« vsak dan preteči oz. prehoditi določeno število kilometrov? V moji vsakodnevni praksi dela z ljudmi se velikokrat izkaže, da ljudje z ekstremnimi vedenjskimi vzorci le-te pogosto izvajajo, da se izognejo neprijetnim občutkom.

Rezultati takih ali drugačnih podvigov se hitro znajdejo na družabnih omrežjih. Je tudi to dobra motivacija za zgristi si kolena in osvojiti Gorno, Triglav, Ljubljanski maraton ali celo trpeti pomanjkanje kisika v vrsti pred vzponom na Mt. Everest?

Ljudi poganjajo različni motivi, tudi ekstremni športniki se v tem nekoliko razlikujejo med sabo. Sem pa prepričana, da se glavni motivi, ki nekoga pripeljejo do teh

ekstremnih podvigo, zagotovo ne skrivajo v vesplošni prepoznavnosti in tovrstnih objavah na družabnih omrežjih, temveč v veliko močnejših in globljih, notranjih motivih posameznika.

Še ena stvar mi daje misliti. Na eni strani dati vse od sebe za doseg cilja, na drugi pa motorčke na kolesa in spet čim dlje, čim više, čim hitreje ... Ampak z manj nečloveškega napora. Tu se pa psihološka naravnost malo obrne, a ne? Ali nas vendarle vse žene neko dokazovanje, samo da smo eni pripravljene manj trpeti za doseg cilja?

Psihološka naravnost je podobna pri obeh primerih, povsod gre za neko obliko ekstremizma in podobne motive, ki ženejo posameznika. Vsak si seveda izbere aktivnost, ki jo ima rad, v kateri na svoj način uživa in preizkuša in premika svoje meje. Razlikujemo se seveda tudi po tem, kako močno se želimo dokazati, sebi in tudi drugim. Ta močna potreba po dokazovanju pa lahko izvira iz najzgodnejših izkušenj v primarni družini.

Kako se naj pa navadni smrtniki (tisti, ki nismo med prej omenjenimi, globokega poklona vrednimi maratonce ali trailaši, ki so ta predalček tako ali tako že morali pospraviti) psihološko pripravimo, da bomo svoje telo čim dlje držali v dobri kondiciji?

Pomembno je, da si znamo prisluhniti, da ugotovimo, kaj nas motivira in kakšne motive bomo s pomočjo rekreativne vadbe zadovoljevali. Za začetek in vzdrževanje aktivnejšega načina življenja je zelo pomembno, da izberemo pravo športno aktivnost oziroma takšno, ki nam je všeč in da mogoče začnemo izbrano aktivnost izvajati v prijetni družbi in predvsem z nižjimi obremenitvami (npr. krajši tek po ravnem terenu ali krajši in manj zahteven planinski pohod), ki jih nato postopno zvišujemo. Pomembno je, da v tem, kar počnemo uživamo in se sprostimo, tako telesno kot duševno. Sama pa vidim največji problem v tem, da se posameznik pozabi vprašati, kaj želi z vadbo doseči, oziroma, kaj je njegov cilj in kako ga bo dosegel. Pri vsaki aktivnosti je poglobitveno ravno to, da se je lotimo sistematično, postavimo dobre cilje, saj bomo na podlagi dobro postavljenih ciljev lažje, z manj napora in dlje vztrajali pri aktivnosti, ki smo si jo izbrali. Na ta način bomo v izbrani aktivnosti tudi bolj uživali in jo sčasoma sprejeli kot pozitiven del našega vsakdana. Pomembno je, da si znamo postaviti realne in postopne cilje, ki jih nato s svojim trudom tudi dosežemo.

Hvala za izčrpne odgovore in zmerno športen pozdrav.

Jerneja Vertačnik

K24 Ultra Trail® 2019

ZMAGA VOLJE IN MOČI

To poletje je svojo premierno izvedbo doživel ultra maraton K 24. Ekstremni tek po impresivnih poteh koroških hribov in planin je presegel pričakovanja organizatorjev – udeležilo se ga je skoraj 400 tekmovalcev iz 18 različnih držav. Več kot sto prostovoljcev pa je prispevalo k vrhunski izpeljavi dogodka.

Zmagovalec teka na 100-kilometrski preizkušnji je bil s časom 12 ur in 4 minute Slovak Marian Priadka

Začetek zgodbe sega v leto 2000, ko je bila prvič uradno premagana pot na pet najvišjih vrhov na Koroškem: na Peco (2126m), Olševo (1930m), Raduho (2062m), Smrekovec (1577m) in Uršljo goro (1699m). Najbolj vzdržljivi in drzni gorniki, ki 80 km dolgo pot premagajo v manj kot 24 urah, od takrat dalje postajajo člani Kluba 24.

Avgusta letos pa je koroški hribovski izziv doživel svojo nadgradnjo. Ultramaraton K24 je traso podaljšal na 100 km in 5500 višinskih metrov ter postal edinstveni trail na svetu s tekom skozi opuščene rove rudnika Mežica in prav tako na vseh pet vrhov Koroške. Poleg stokilometrsk ultra preikušnje so tekmovalci lahko izbrali tudi krajšo, 50 km dolgo traso s 2550 višinskimi metri.

Na pot 100 kilometrske proge se je 233 tekmovalcev ob spremljavi pesmi »Highway to hell« ter vzpodbudnem navijanju gledalcev podalo 9. avgusta ob 10h zvečer. Naslednje jutro pa se je ob 7h zjutraj na izziv podalo še 160 tekačev 50-kilometrsk preizkušnje. Razdalje ni uspelo premagati 46 udeležencem na obeh trasah.

Zmagovalec teka na 100-kilometrski preizkušnji je bil s časom 12 ur in 4 minute Slovak Marian Priadka, drugouvrščeni je bil Jan Božič s časom 12 ur in 40 minut, na tretje mesto pa se je uvrstil Tilen Potočnik, ki je v cilj pritekkel v 13 urah in 18 minutah. Prva tekmovalka je bila s časom 15 ur in pol Katja Kegl Vencelj, druga je v cilj pritekla Viktorija Modrijan, za kar je potrebovala 17 ur in minuto. Na tretjem mestu pa je pristala Čehinja Marie Zelena s časom 17 ur in 23 minut.

Zmagovalec teka na 50 km pa je bil Aljoša Smolnikar, ki je za zmago potreboval 4 ure in 56 minut, drugouvrščeni je bil Avstrijec Sebastian Steindl, s časom 4 ure in 58 minut ter tretji Tadej Grilc, ki je do cilja potreboval 5 ur in 20 minut. Silvia Petrjanošová iz Slovaške je bila prva ženska na 50-kilometrski razdalji s časom 6 ur in 38 minut. Na drugem mestu je bila Meta Trampuž, ki je potrebovala 7 ur in 5 minut. Tretje mesto pa sta osvojili tekmovalki, ki sta na cilj pritekli skupaj. Tina Medved in Špela Šipel sta za 50-kilometrsko preizkušnjo pretekli v 7 urah in 7 minutah.

Rezultat premaganega izziva pa se ne meri (le) v številkah. Poleg dobre fizične pripravljenosti takšen podvig terja ogromno psihične stabilnosti in trdne volje. Zato je zmagovalec vsak, ki mu uspe premagati naporene kilometre. Med temi zmagovalci smo s

ponosom zabeležili kar nekaj Mežičarjev.

Dogodek je bil izpeljan ob podpori številnih sponzorjev, med katerimi gre posebna zahvala tudi Občini Mežica. Poleg materialnih prispevkov pa je neprecenljiv tudi trud

vseh prostovoljcev, ki so s pozitivno naravnostjo in dobro voljo prispevali k odlično izpeljani tekmi, ki jo je pospremil dober odziv tako med tekovalci kot tudi gledalci.

Barbara Prevorčič
foto: Sašo Vidmar

Vzpon na Mont Blanc

V torek, 30. 7. 2019, nam je uspelo osvojiti najvišji vrh v Alpah, 4810 m visok Mont Blanc. Naša tridnevna odprava je štela sedem članov: Stojan Krivec, Boštjan Rataj, Luka Urbanc, Jaka Tasič, Janez Bordjan, Gerhard Podhraški in Miha Vertačnik.

Iz Mežice smo s kombijem zjutraj ob 6.30 štartali proti 800 km oddaljenemu Chamonixu, mestecu v Franciji, ki je izhodišče za običajni vzpon na Mont Blanc. Po deseturni vožnji po avtocestah mimo Padove, Verone, Milana smo popoldne prispeli v Chamonix. Naša baza je bila v bližnjem Le Fayetu, kjer smo prespali.

V nedeljo je bilo še oblačno vreme, malo je deževalo. Naslednji dan smo se zbudili v čudovito jutro brez oblaka. Po zajtrku v našem hotelu smo se z zobato železnico odpeljali proti 2362 m visoki postaji Nid d' Aigle, kjer se začne vzpon na goro. Naš

cilj prvega dne je bila koča Tete Rouse (3167 m), ki smo jo dosegli v dveh urah prijetne hoje. Lepo urejena koča z odlično hrano ima od letošnjega leta urejeno tudi prenočišče v šotorih. Popoldne smo uživali v razgledih, počivali na toplem soncu in si polnili baterije za nočni vzpon. Po še zadnjih dogovorih in preverjanju opreme smo ob polnoči štartali proti koči Gouter. Sledil je najnevarnejši del vzpona, prečenje ozebniča, kjer je bilo zaradi padajočega kamenja že veliko žrtev. Po dveh urah poplezavanja po jeklenicah smo ob 2. uri ponoči prispeli v kočo Gouter

(3815 m). Po krajšem počitku smo se odpravili proti vrhu gore. Pot vodi po neskončnih snežnih pobočjih, kjer se je treba držati uhojene poti zaradi nevarnosti ledeniških razpok. Po štirih urah smo bili pri bivaku Vallot (4362 m), neurejenemu zavetišču, ki je življenjskega pomena v slabem vremenu. Čakali sta nas še dobri dve uri prečenja ostrih grebenov, kjer je potrebna velika zbranost in previdnost, saj se že pozna učinek višine. Po osmih urah in pol vzpona smo v odličnih razmerah v nedeljo ob 8.30 uri osvojili najvišji vrh Alp. Sledili so objemi, čestitke in fotogra-

firanje. Uspelo nam je! Še kakšne pol ure smo uživali v razgledih, ki so segali daleč naokoli. Nato je sledil zelo dolg sestop v dolino, vse do zgornje postaje zobate železnice. Poln vlak turistov nas je odpeljal do našega izhodišča. Zvečer so se nekateri

člani ekipe odpravili k počitku, ostale pa nas je privabil bar v našem hotelu, kjer smo ob vrčkih dragega piva proslavili naš vzpon. V sredo smo se ustavili še v Chamonixu, kjer smo nakupili nekaj spominkov in se v odličnem vzdušju odpeljali proti domu.

Običajen vzpon na Mont Blanc tehnično ni preveč zahteven. Potrebna je odlična kondicija in ugodne vremenske razmere ter izkušnje v gibanju po ledeniškem svetu.

Miha Vertačnik

MEŽIČARJI OD TOD IN TAM

DRAGI BRALCI, KO BOSTE PREBRALI TOKRATNI PRISPEVEK, BOSTE RAZUMELI, ZAKAJ NAMESTO OBIČAJNIH UVODNIH BESED LE TOLE: ISKRENA HVALA, DA STE BILI PRIPRAVLJENI Z NAMI DELITI SVOJO ZGODBO! (Ida Paradiž)

Tatjana (Bivšek) Lakošeljac

Se lahko na kratko predstavite?

Sem **Tatjana (Bivšek) Lakošeljac**, po izobrazbi športna pedagoginja, učiteljica, žena, mama.

Kaj vas je iz Mežice odpeljalo na Primorsko? Kako dolgo ste že tam? Kaj počnete?

Po diplomi sem leta 2002 v Izoli, v Domu dva topola, kjer skrbijo za »distrofike«, dobila počitniško delo. Dogovorjena dva tedna sta se podaljšala v cel mesec, in ker mi je bilo ob morju všeč, sem potem tam iskala in našla še kakšno zaposlitev. V hotelu sem npr. goste učila plavanja, izvajala masaže, vodila vodno aerobiko. Pred prodajo sem, da ne bi bila prazna na razpolago kakšnim nepridipravom, čuvala hišo. Prošnjo za delo sem poslala tudi na šole, dobila pozitiven odgovor, že po enem letu podpisala pogodbo za nedoločen čas, nekaj kasneje dobila tudi stanovanje – in ostala.

Skratka, vse se je dogajako gladko, tekoče, kot bi nekdo zame že vnaprej pripravil pot in načrt. Res pa je tudi, da sem bila odprta za življenje, pa brez strahov ali predsodkov.

Že kar kmalu sem z besedami: »Grem domov,« mislila na Primorsko, v Mežico, kjer je mama

še vedno pričakovala moj povratek, sem pa rekla, da grem »dómo, dómo«.

Kaj vam je v Primorju všeč in kaj (morda) pogrešate (glede na Koroško)?

Takoj, ko sem prišla na Primorsko, sem v sebi začutila nekaj posebnega. Odprtost, svoboda, sreča, hvaležnost, izpolnjenost, lahkotnost je le nekaj izrazov, ki bi lahko opisali moje občutke. Kljub delu se mi je zdelo, da sem ves čas na počitnicah. Skratka, v pravem pomenu besede sem čutila, da sem tu doma, da je to kraj, kamor spadam.

Moram priznati, da sem takrat, ko smo se iz mojega rodnega kraja (Ravne) preselili v Mežico (rodni kraj mojih staršev), bila kar malo jezna. Izkoreninjena in ločena od prijateljev, sošolcev, od koticov, ki sem jih poznala in so mi bili blizu. Zato ob preselitvi na Primorsko nisem ničesar pogrešala. Šele po poroki, pa ko so prišli otroci, sem pričela pogrešati bližino mame, staršev. Zadnja leta pa spet čutim »klic gora«, če se izrazim malo pesniško. Zato je bil tudi naš letošnji dopust na Koroškem namenjen planinarjenju (Uršlja, Grohat, Gorna).

So Primorci veliko bolj odprti, sproščeni, dostopni? Za Korošce velja, da smo trdi ...

Sprva se mi je res zdelo, da so ljudje ob obali odprti, fascinirala me je njihova dostopnost, takoj so se spustili v pogovor, čeprav se nismo poznali – medtem te pa ob srečanju Korošec sicer pozdravi, da pride do pogovora, pa kar traja.

Zdaj, ko jih malo bolj poznam, bi pa rekla, da se Primorci delijo v dve skupini. Eni, pri katerih je zelo izrazit vpliv Italije, italijanske miselnosti, so mestni »šminkerosi«. Najbrž besede ni treba posebej razlagati.

Druga skupina so Ištrijani. Delovni, preprosti, srčni ljudje z vasi, pri katerih je pa trdno zakoreninjena tradicija. Se pogovarjajo, a ne o osebnih stvareh.

Vmesne skupine skorajda ni, morda le priseljenci, ki so v zadnjih letih odkrili slovensko Istro.

Na Koroškem je preveč zaskrbljenosti, kaj bo rekel sosed, primerjav, kaj sosed ima, mi pa ne; po drugi strani imajo pa trdno voljo in vztrajnost pri doseganju ciljev.

Primorci bolj gledajo, kaj imajo in ne, česa nimajo; do uspeha želijo priti v krajšem času, a brez trpljenja. No, pri Ištrijanih je pa treba trpeti, da je stvar nekaj vredna!

V zvezi z vašo hčerko vas je doletela kar huda življenjska preizkušnja. Nam lahko poveste kaj o tem? Kaj se je zgodilo?

Potem, ko sem se ustalila, je bil potek mojega življenja tipičen – fant, poroka, otroci. Danes ima sin 12, prva hčerka 11 in druga hčerka 9 let.

Pri Piki so se kar dolgi in močni vročinski krči pojavili že ob prebolevanju vodenih koz, ko je bila stara 20 mesecev. Pri dveh letih, en teden pred rojstvom tretjega otroka, je dobila prvi epileptični napad. Potem so si sledili pregledi, uvajanja zdravil, pa ob ponovnih napadih njihovo kombiniranje. A ni nič pomagalo. Napadi so se vrstili vsaki dve uri, vedno več jih je bilo, stanje je bilo vedno slabše. Bila je hospitalizirana. Po nekaj dneh umetne kome (da se

možgani malo spočijejo od napadov, so rekli zdravniki), se stanje ni in ni pomirilo. Napadi so se vrstili tudi v komi, skoraj ves čas je bila v epistatusu, zato je niso uspeli zbuditi. Po »milijon« preiskavah, ki niso dale nikakršnega rezultata, vzroka še vedno niso odkrili. Takega primera še niso imeli! Zdravniki so naju pripravljali, da s punčko ne bo nič, da je z njo nekaj hudo narobe, okoli Božiča pa so naju poklicali, da bo umrla, ker ima najverjetneje redko, dedno, genetsko bolezen, ki ima zelo slabo prognozo. Da bi to potrdili, so samo čakali na rezultate iz Londona, ki jih ni in ni bilo. Na koncu so prišli izvidi negativni. V komi je bila vsega skupaj tri mesece in pol. Piko so nato z Medrolom končno poizkušali zbuditi iz kome (ko je kljub vsemu še vedno ves čas imela napade).

Z intenzive so jo premestili na oddelek za nevrologijo in šele tam so se prvič pričeli ukvarjati tudi z nama z možem. Psihologi, psihiatri. Več kot potrebna pomoč za nekoga, ki doživlja tako hudo bolezen svojega otroka.

Ker sem bila v tistem času na porodniški, sem imela (ob pridni mali dojenčici) dovolj časa za študij takih in podobnih primerov. Včasih so se na oddelku kar bali mojega obiska, saj sem jih vedno nekaj spraševala in predlagala še kakšne preiskave, ki sem jih našla na medmrežju.

Izvide, prevedene v angleščino, sem s prošnjo za pomoč poslala na maile kakim 200 otroškim nevrologom po vsem svetu. Domov kaj veliko odgovorov nisem dobila, so pa kontaktirali kolege specialiste na Nevrološki kliniki.

Ob brskanju za informacijami sem naletela na laboratorij v Gradcu, ki je opravljal podobne preiskave kot tisti v Angliji. Poslala sem prošnjo za pomoč, tamkajšnja nevrologinja je poznala ljubljanskega nevrologa in iz Gradca smo izvide dobili prej kot iz Londona. Testi tiste hude genetske bolezni NISO potrdili!

Kaj pa zdaj? V Ljubljani so naredili, kar so mogli in znali, zato so nas napotili v Pariz k dr. Oliver Dulacu kjer smo končno dobili diagnozo – kortikalna displazija (po domače, da

so se med razvojem zarodka možganske celice naložile narobe). Predlagali so operacijo, odstranitev vrha centra, ki je sprožal epileptične napade.

Pred tem je bilo treba odpotovati tja, da so naredili sveže predoperativne preiskave (med drugim globinski EEG, ko so med narkozo v možgane vstavili elektrode, nekaj dni snemali možgansko aktivnost, jih spet odstranili in nas za toliko časa, da so na osnovi dobljenih podatkov lahko načrtovali potek in obseg operacije, poslali nazaj domov).

Za prvo operacijo so povedali, da bodo odstranili za mandarino velik del možganov. Po njej smo izvedeli, da velikost ni bila kot

mandarina ampak kot pomaranča. Pa še vseeno ni bilo dovolj. Napadi niso povsem izzveneli, zato je bilo treba opraviti še dve operaciji (zadnjo pred tremi leti), ko so rezali le milimeter od centra za gibanje. Po vsaki operaciji smo v Parizu ostali še za zahtevno, dva- do tritedensko okrevanje.

Vsega skupaj smo v Pariz potovali devetkrat, nekajkrat jaz, še večkrat pa oče.

Danes je Pika pravi mali blagoslov. Nikoli verjetno ne bo čisto običajno dekle, je pa živahna, sama hodi, pove nekaj besed. Vesela je in polna življenja. K vsakemu gre. Seveda pa potrebuje stalen nadzor, kar je včasih naporno. A zdaj, ko trikrat na teden v Vipavi tudi prenoči in se ob tem dobro počuti, se naše življenje počasi utirja v klasično družinsko življenje.

Kako ste se s tem spoprijeli?

Ni bilo lahko. Skoraj deset let je bila družina razdrobljena. K Piki v Ljubljano sva z možem hodila izmenoma, tudi, ko je bila v komi. Ko je bilo treba biti pri njej dlje časa, je tam ostal mož, jaz sem bila doma sama z dvema otrokoma. Saj je prišla na pomoč mama, a ves čas tudi to ni bilo možno. Sin, ob začetku star 3,5 let, je stanje ob prijateljih, ki so priskočili na pomoč z varstvom, kar dobro prestal. Najmlajša, ki mi je po porodu na nek način omogočila, da sem Pikino bolezen sprejela, se z njo spopadla ter nazadnje sprijaznila, pa očeta, ki je večino časa prebil po bolnicah, skoraj ni poznala. Tudi moj odhod v Pariz, na zadnjo operacijo, jo je, dvoipol-letno, ko ni razumela, da je mama odsotna le začasno, šokiral, prestrašil. In je v njej še zdaj polno nekih strahov.

Močno nam je pomagala tudi vera. Ko so nama rekli, da bo umrla, je bil mož prepričan: »Ne bo umrla! Verujem, da ne bo!« Jaz pa sem sprva poizkušala misel sprejeti: »Morda bo pa res umrla.« A že takoj nato sem vedela: »Ne, nisem še pripravljena pokopati svojega otroka!«

Potem je bilo, kot da me nekaj nadnaravnega drži gor. Ko sem vedela, da moram zdržati, ko

sem se vsa usmerila v iskanje podatkov, novih spoznanj, možnosti; ko sem vedela, da moram biti močna, je bilo, kot da me nosi ena milost.

Zaradi toliko let »ločitve«, ko sva živela praktično samo za otroke, let, ki so prinesla dobršno mero odtujenosti, saj nisva imela časa zase, tudi z možem zdaj na novo postavljava najin odnos, najino skupno življenje.

Česa vsega vas je ta izkušnja naučila in kaj bi svetovali tistim, ki preživljajo take in podobne stvari?

Ne sprašuj, zakaj se je to zgodilo ravno meni/nam. Sprejmi, osmisli, glej širše. Poišči dobre stvari – za nekaj je ta izkušnja morala biti dobra. Najdi ljudi, ki ti pomagajo, ki so pozitivni, ne takih, ki jamrajo s teboj.

Ko sprejmeš situacijo, ko se ne počutiš več kot žrtev, ko se ne smiliš več sam sebi, je vse drugače. Veseliš se lahko malih stvari. Opaziš pozitivne stvari.

Poišči strokovno pomoč psihologa, psihiatra.

Ne počuti se slabo, če si (ko imaš zagotovljeno

varstvo) vzameš čas zase, za partnerja, za otrokove sorojence. Za prijatelje, za sprehod, za kavico, za knjigo. Ne naredi se za žrtev.

Potrebuješ tudi čas za razvijanje (sebe) in ne le za razdajanje.

Bi zdaj, po nekaj letih, z izkušnjami, ki ste jih dobili, pri čemerkoli ravnali drugače

Ne.

Kako pogosto prihajate v Mežico? Kako se počutite tu?

Kar pogosto smo tu. Radi prihajamo predvsem zaradi domačih, spet so nas pritegnile gore, tudi otroci se tu dobro počutijo.

Še misel za zaključek ...

Na življenje glej na pozitiven način. Najdi nekaj, kar ti je všeč, kar te veseli.

Brez slabe vesti poskrbi tudi zase, da lahko potem skrbiš za druge.

Rad živi!

V VRTCU JE LEPO!

Življenje je čudovita možnost, ki nam je dana s trenutkom, ko se rodimo.

Vendar smo otroci v začetku še zelo odvisni od ljubezni, ki nam jo podarjajo starši.

To je toplo naročje, tudi sredi noči in vso noč, če ga potrebuješ.

To je varno zavetje, kamor se vračaš po nasvet, zaupanje.

To je tisto kar poleg hrane in obleke najbolj potrebuješ. Naj te ne skrbi.

Vedno je nekdo, ki čaka, da te pospremi v življenje.

(J. Pogačnik)

Strokovne delavke v vrtcu Mežica smo septembra sprejele v varno naročje 129 otrok. Od teh jih je 30 prvič prestopilo prag vrtca. Za njih in njihove starše je bil 2. 9. 2019 res poseben dan, saj morajo sprejeti, da bomo njihove otroke v življenje, poleg njih, pospremile vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljic. Zagotovo so prvi dnevi težki, otroci izražajo stisko, jokajo, nekateri zavračajo hrano, v vrtec ne želijo.

Vsi, tako starši kot strokovni delavci se moramo potruditi, da otrok sprejme novo okolje, prijatelje, igrače in nas – strokovne delavke. Po tednu ali dveh je vse drugače. Solzice se posušijo, na ustnicah se pojavi nasmeh, otroci začutijo toplino, ljubezen, ustvarjalnost, ki je v vrtcu ne manjka.

V vrtcu diši po sveže kuhani hrani in prijaznosti, v vrtcu se nam nikamor ne mudi, v

vrtcu je čas, da se igramo, cartljamo, ustvarjamo in opazujemo eden drugega, kaj zmore in zna!

V vrtcu sledimo viziji: »Zdrav, spoštovanja vreden vrtec, v katerem nas povezuje prijateljstvo, ljubezen, strokovnost in nam sodelovanje predstavlja izziv.«

Romana Šepul
Pomočnica ravnateljice
Vrtca pri OŠ Mežica

1

2

3

4

5

6

7

1 Bratje Vončina v Idriji. Z leve Ciril, Albin in Rajko. 1903

2 Na Soški fronti, 1918

3 Ciril Vončina v mladosti

4 Poročna fotografija Cirila in Mojce, 1923

5 Ciril z družino pred hišo leta 1953

6 Ciril je julija 1930 praznoval 10. obletnico prihoda na Koroško - jubilej je obeležil z družinsko fotografijo

7 Na Peci leta 1930 s PD Mežica, na fotografiji tudi brat Stanko

CIRIL VONČINA – »Mežičan« iz Idrije

Ciril Vončina se je rodil leta 1897 v Idriji. Njegov oče Franc Vončina je imel za tiste čase ugledno službo tajnika Občine Idrija, mati Karolina Serjun, pa je bila hči Josipa Serjuna – posestnika, kavarnarja, urarja in nekdanjega župana Idrije. Ciril in njegovi trije bratje so se rodili in prva leta živeli v stanovanjski hiši v Študentovski ulici pod realko v Idriji. Po končani osnovni šoli in 4 razredih realke je Ciril dobil službo praktikanta v pisarni jamarskega upraviteljstva rudnika živega srebra v Idriji. Dobrega pol leta je delal kot pomožni pisar v knjigovodstvu, nakar je bil mobiliziran na Soško fronto. Vojsko je služil v 28. poljskem topniškem polku od 6. junija 1915 do 2. novembra 1918 – ob koncu je imel čin podnadrednika artilerije.

Avstro-Ogrska je razpadla, Ciril pa se je vrnil v domačo Idrijo, ki so jo med tem že okupirali Italijani. Po prihodu domov so ga slednji takoj internirali v Krmin do božiča 1918. Posledice so bile hude - celotno leto 1919 je imel hud sklepni revmatizem in agino, poleg tega pa ga italijanska uprava ni sprejela nazaj v službo. Prihodnosti v Idriji zanj ni bilo, zato si je, preko združenja za prebegle

Primorce v Ljubljani, uredil službo v Rudniku Mežica. Ker mu italijanska oblast ni hotela izdati potnega lista, je maja leta 1920 končno pribežal v Jugoslavijo. Preko Ljubljane je prišel v Mežico, kjer je dobil službo računovodje v Rudniku Mežica. Tako je kot prvi izmed bratov Vončina prišel na Koroško.

Ob njegovem prihodu je bil rudnik še v lasti BBU in pod sekvestrom jugoslovanske države, službo pa je opravljal v upravi topilnice v Žerjavu. Leta 1921 je rudnik prevzela angleška družba The Central European Mines Limited, Ciril pa je bil prestavljen v knjigovodstvo na Poleno, kjer je delal do leta 1928, ko je postal glavni blagajnik podjetja. Pod angleško upravo je Ciril vodil finančne obračune za ves uradniški kader, kar je bila zaupna funkcija in temu primerna je bila tudi njegova plača. Z ravnateljem rudnika Georgom Bargatom in njegovo ženo Luise je bil v dobrih odnosih, komunicirali pa so v nemščini, ki jo je sicer obvladal.

Po prihodu na Koroško je menda nekaj časa prebival nad neko gostilno v Črni, nato pa je živel v rudniškem stanovanju na Poleni. V Črni

je spoznal Marijo – Mojco Štrucl, ki je tudi bila kratek čas zaposlena v rudniku, po poroki leta 1923 pa se je posvetila vzgoji otrok in gospodinjstvu. Imela sta 3 sinove – Ljubana, Dažota in Frančeka. Leta 1928 se mu je na Koroškem pridružil brat Stanko, kateremu je pomagal dobiti službo v gozdarskem obratu Rudnika Mežica. Dve leti za njim je v Črni na Koroškem službo učitelja dobil brat Albin, okrog leta 1936 pa sta na Koroško prišla tudi njegova mati, Karolina Vončina, in še zadnji brat, Rajko. Čeprav so se po 2. svetovni vojni poraženi Italijani morali vrniti čez rapalsko mejo in je Idrija zopet postala svobodna, se je od štirih bratov le Albin vrnil v Idrijo, ostali trije bratje in mati so za vedno ostali na Koroškem.

Ciril Vončina se je odlično vklopil v družbeno-kulturno življenje v Mežici in njeni širši okolici. Poleg redne službe je imel številne druge, bolj in manj pomembne funkcije. Eno izmed njegovih najbolj dejavnih področij je bilo zagotovo gasilstvo, kateremu je žrtvoval veliko prostega časa. Že leta 1922, kmalu po prihodu na Koroško, je pristopil v gasilsko organizacijo v Mežici, v letih 1927-1933 je

bil Župni načelnik Gasilske župe Korotanske (ki je zajemala skoraj vso današnjo Koroško), od leta 1931 pa do svoje smrti leta 1954 pa je bil predsednik PGD Mežica.

Delal in pomagal je pri praktično vseh društvenih in družabnih dejavnostih. Tako je bil med ustanovnimi člani leta 1926 ustanovljenega Planinskega društva Mežica, član odbora za izgradnjo Uletove kočice na Peci ter tudi predsednik odbora za izgradnjo velike kapelice na Peci. Ciril in njegov brat Stanko naj bi dala tudi pobudo za postavitev prvega, lesenega kipa Kralja Matjaža pod Peco, ki ga je na njuno povabilo izdelal prijatelj in »someščan« iz Idrije, akademski kipar Nikolaj Pirnat. Obenem je bil tudi član Slovenskega planinskega društva. Bil je tudi tajnik Lovske družine in Čebelarskega društva, aktivno pa se je tudi udeleževal pri mežiškem Sokolu. Rad je prepeval – tudi kot solist v mežiški cerkvi. V 30-ih letih je bil nekaj časa tudi predsednik šolskega odbora v Osnovni šoli Mežica ter član občinskega odbora.

Med vsemi aktivnostmi je imel dovolj časa tudi za selitev v Mežico, kjer je leta 1937 od grofa Thurna kupil del Mervovega posestva. Ko je naslednje leto pri ravnatelju rudnika Bargatu in tajniku Kordanu dobil posojilo, se je hiša pričela graditi. Po demolanju Hanzlrove bajte, ki je stala na posestvu, je gradnja nove hiše trajala dobrih 5

mesecev in 21. decembra 1937 se je družina Cirila Vončina preselila v novo domovanje.

Žal pa je tudi v Mežici njegovo izjemno aktivno življenje ponovno »presekala« vojna. Ker je imel v kraju kar nekaj odgovornih funkcij, povrhu pa je bil še izjemno narodnozaveden, ga je 4. novembra 1943 aretirala gestapo. 6 tednov je bil zaprt v Celovcu, od tam pa je bil kazensko konfiniran v Schlaining, kjer je moral prisilno delati v antimonovem rudniku do konca vojne. Sreča je bila vsaj v tem, da je tudi tam delal v pisarni kot blagajnik in uradnik, prizanesli so tudi njegovim družini, ki je lahko ostala doma – vseeno pa se je v njihov dom naselil nek Nemec. Ko so Rusi aprila 1945 zasedli vzhodni del Avstrije, je bil premeščen v Celovec, kjer je delal v centrali BBU, ki je bila pod nemško upravo – zaradi kazenske premestitve ga namreč v domačo Mežico niso spustili. Žal je 5. aprila 1945 v bolnišnici v Črni poudi boleznimi umrl najstarejši sin Ljuban Vončina, zaradi česar je lahko Ciril dobil nekaj dni dopusta, da se vrne domov. Ker se je vojna kmalu končala, se mu v Avstrijo ni bilo treba več vrniti.

Ciril se je po osvoboditvi zopet zaposlil pri Rudniku Mežica kot blagajnik. Zanimiv je podatek, da mu je v letu 1946 pripadlo 14 dni rednega dopusta, njegova plača pa je znašala 4600 dinarjev. Življenje se je počasi vračalo

v svoje tire, vseeno pa so nastopili drugačni, bolj žalostni časi. Umrl mu je sin, bil je žrtev že druge vojne, kar nekaj njegovih znancev in prijateljev iz Mežice je med vojno obrnilo stran ter potegnilo s sovražnikom, boljše plače in delovna mesta pri rudniku pa so si razdelili bolj in manj zaslužni »zmagovalci« vojne.

Vseeno ga težji časi niso ovirali, da bi se ne bil ponovno udeleževal v številnih društvih. Leta 1946 je bil tako že član prosvetnega aktiva, pevskega zbora SKUD in eden izmed prvih organizatorjev ter član revizijskega odbora Naproze za Mežiško dolino. Obenem je bil tudi član vodovodnega in poslovnega odbora ter zadruga v Mežici, veliko prostega časa pa je posvetil tudi čebelarstvu in lovski družini. V povojnem času, sploh pa po upokojitvi leta 1952, je nadaljeval v mladosti začeto delo – raziskovanje zgodovine Rudnika Mežica in Mežice. Bil je prvi, ki se je tako sistematično in podrobno ukvarjal s to tematiko. Kar nekaj njegovih člankov je bilo objavljeno v Koroškem fužinarju, več razprav pa tudi že pred vojno v Muzejskem vestniku (Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor). Že v tistih časih je izredno cenil kulturno dediščino – bil je filatelist, numizmatik in zbiratelj različnih starin, menda je imel tudi nekaj odličnih kosov starega orožja. Ne preseneča, da je bil tudi ustanovni član in tajnik Filatelističnega društva ter član muzejskega društva

1

2

3

4

5

6

- 1 Luise Bargate pred mežiško cerkvijo predaja Cirilu prapor, 1930
- 2 Ciril 1939
- 3 Zadnja fotografija Cirila Vončina - z rudarsko laterno, 1953
- 4 Občinski odbor v Mežici leta 1934. Ciril je v prvi vrsti čisto levo.
- 5 Ciril z družino ob gradnji hiše, 1938
- 6 Čebelarji, Ciril Vončina drugi z leve, 1934

za naš okraj. Njegovi članki so kot vir še danes uporabljeni pravzaprav v vseh delih, ki obravnavajo zgodovino mežiških rudnikov.

Simpatična je tudi anekdota, ki jo je gospodu Marjanu Vončinu pripovedoval njegov oče, Cirilov brat Stanko. K Cirilu, ki je bil znan po tem, da se ukvarja z zgodovino kraja, so prihajali tudi ljudje, ki so raziskovali svoj rod. Nekoč je tako k njemu prišel nek ugleden Avstrijec in ga vprašal, če kaj ve o njegovih prednikih. Ciril mu je dokazal, da so bili njegovi predniki Slovenci. Gospod je ves bled

začel hlipati, da to vendar ni mogoče. Ciril mu je v odlični nemščini mirno dejal: "Veste, saj to ni nič groznega, tudi jaz sem Slovenec".

Žal je usoda hotela, da je bil Ciril Vončina prvi in obenem tudi zadnji predsednik Društva za zatiranje raka v Mežici. Bolezen je mojega pradedu premagala 4. septembra 1954.

S svojim požrtvovalnim delom in življenjem je Ciril Vončina pravzaprav pokazal, da je vzljubil in vzel Koroško ter njene ljudi za svoje. Za čas življenja je bil v Mežici

in okolici zelo spoštovan in priljubljen, ob njegovi smrti pa je v Koroškem fužinarju (1954) Avgust Kuhar zapisal: »Moža izredne delavnosti, velike sposobnosti in redkega značaja lepot, predanega narodu in domovini, je spremljalo na zadnji poti vse ljudstvo. Ciril Vončina, s koroškim ljudstvom in s koroško zemljo si povezan tako, da Ti bosta vedno Tvoj topli dom.«

Miha Brezovnik, avtor projekta Stare fotografije in razglednice Koroške in zbiralec starih fotografij in razglednic Koroške

Podatki o mojem pradedu so pridobljeni iz številnih virov. Strokovnih je največ iz arhiva Rudnika Mežica in kronike družine Vončina, ki jo je pred leti zapisal moj sorodnik, Cirilov nečak, Marjan Vončina. Slednji mi je bil tudi v veliko pomoč pri iskanju preostalih informacij, za kar se mu še enkrat iskreno zahvaljujem. Fotografije so povečini iz družinskih arhivov Cirilovih potomcev, kar nekaj podatkov pa je bilo pridobljeno iz muzejev in različnih ustanov, med drugim tudi iz vojnega arhiva na Dunaju. Če je med bralci tega članka kdo, ki bi mi lahko podal še kakšne zanimive anekdote ali druge podatke iz življenja mojega pradedu Cirila Vončine, naj me prosim kontaktira na elektronski naslov m.brezovnik@gmail.com ali na telefon 040 525 238.

TOKRAT PREDSTAVLJAMO UNIFORMO DEJAVNOSTI, ZA KATERO SMO NAJBOLJ VESELI, KADAR SO TISTI, KI JO OPRAVLJAJO, ČIM BOLJE PRIPRAVLJENI IN NATRENIRANI, MI JIH PA SPLOH NE POTREBUJEMO.

GASILSKA UNIFORMA

Če rečem: rumena tunika, usnjena čelada, sandali iz usnjenih trakov imenovani tudi »gladiatorke«, v rokah pa tolkač, usnjeno vedro, kavelj, lestev ali vrv, me boste najbrž malo čudno pogledali. A točno tako so bili opremljeni prvi gasilci – **vigili** – osvobojeni sužnji, ki so na ukaz rimskega cesarja Avgusta de-

lovali v vojaško organizirani požarni službi. Noč in dan so opravljali obhode po mestnih ulicah, kjer so stavbe z lesenimi zgornjimi nadstropji, med katerimi so ognjeni zublji še preradi preskočili, stale tesno druga ob drugi. Če so opazili dim, so na nevarnost opozorili s trobentami, nato pa pričeli gasiti.

Kar se današnjih gasilskih oblačil tiče, obstajajo tri vrste: delovna obleka, zaščitna obleka in slavnostna uniforma. Kot pri vseh predhodnih, bo tudi tokrat predstavljena slavnostna gasilska uniforma. Opredeljuje jo *Pravilnik o gasilskih uniformah, oznakah, činih, opremi ter izkaznicah za prostovoljne in poklicne gasil-*

ce, objavljenem v Uradnem listu leta 2007, decembra 2015 in aprila 2016 pa so bile objavljene posodobljene, natančnejše tipizacije.

Gasilska uniforma je temno-modre barve. Sestavljajo jo:

- **kapa**/šapka klasične oblike, s črnim šiltom in zlato pletenico ter gasilskim znakom,
- **suknjič** z desetimi zlatimi gumbi (na epoletah, žepih in za zapenjanje),
- **hlače** s tanko rdečo črto vzdolž stranskega šiva,
- **srajca** bele barve, z dolgimi ali kratkimi rokavi,
- **kravata** – temnomodra, dolga samoveznica z izvezenim emblemom,
- **pulover** enake barve kot je uniforma,
- **plašč ali vetrovka/bunda**,
- črni čevlji in **nogavice**,
- **paradni oz. gasilski pas za hlače** in
- **bele rokavice**. Le-te nosijo gasilci pri častnih enotah,

pri nošenju in spremljanju prapora, pri predaji raporta na paradah ter v postrojih, če nosijo čelade.

Uniforma gasilk je podobna, razen pri dodani možnosti nošenja **krila**, ki naj sega do sredine kolen in pokrivalu – **klobuk** je opremljen z gasilskim znakom in obdan z vrvičco, katere barva nakazuje čin (rdeč, srebrn, rumen, zlat; pri činu visoka gasilska častnica je opremljen še z lovorjevimi zlatimi listi).

Tudi način nošenja je v pravilniku točno določen: poleti smejo gasilci in gasilke nositi le srajco s kravato, brez suknjiča – razen pri opravljanju častne straže, sodelovanju v častni enoti oziroma vodu, nošenju in spremljanju prapora ter predaji in sprejemu poročila ali raporta pred postrojem.

Gasilke lahko od aprila do konca septembra nosijo krilo,

v hladnejšem delu leta hlače. V hladnejšem času je lahko pod suknjičem pulover.

Gasilci imajo **pravico in dolžnost** nositi s pravilnikom določeno uniformo in oznake:

- pri opravljanju gasilske službe ter dejavnosti gasilskih organizacij,
- na posvetovanjih, sestankih, vajah oziroma povsod tam, kjer predstavljajo gasilce, svojo enoto ali organizacijo,
- pa tudi ob državnih, pokrajinskih in občinskih oziroma z njimi izenačenih slovesnostih.

Članice ob uporabi čelade, pasu in rokavic nosijo hlače.

Ne smejo pa pa gasilci v slavnostni uniformi sodelovati na prireditvah, ki so organizirane z namenom kršenja človekovih pravic, prav tako ne za verske ali strankarske shode ter stavke in demonstracije.

Tudi nošenje kombinacije delov različnih gasilskih uniform ali kombiniranje delov uniforme s civilnimi oblačili ni dovoljeno.

Znak prostovoljnega gasilca, ki je pritrjen na kapi/šapki, je elipsa, oblikovana iz zlatih lipovih listov. Znotraj listov je gasilska čelada (obrnjena v levo), za njo sta prekržana stilizirana plamenica in gasilska sekirica. Podlaga vsem tem simbolom je slovenska zastava.

NA UNIFORMI JE ŠE MNOGO DRUGIH OZNAK:

- **Na epoletah** suknjiča ali srajce je ena od **27 oznak činov** (npr. mlajši pionir, gasilec I. stopnje, višji gasilski častnik II. stopnje, visoki gasilski častnik III. stopnje ...).
- **Na ovratniku** suknjiča je **oznaka položajne funkcije** – **15 operativnih** oznak in **9 organizacijskih** (npr. deseter, poveljnik, predsednik, član predsedstva ...) ter **7 oznak častne funkcije** (častni predsednik ...).
- Posebno usposobljenost označuje **29 oznak specialnosti** (npr. strojnik, inštruktor, potapljač ...).
- **Na levem rokavu gasilske uniforme** je oznaka pripadnosti prostovoljnemu gasilskemu društvu, območni gasilski zvezi in Gasilski zvezi Slovenije.
- **Na levem zgornjem žepu** je mesto za **oznako za leta udejstvovanja** v gasilski

organizaciji.

- **Gasilski veterani** pa imajo **nad spodnjim robom levega rokava še oznako gasilskega veterana** v obliki dveh polkrožnih lovorjevih vejic.

Zavetnik gasilcev je **Sveti Florjan**. Njegova zgodba: ko je sodnik Akvilin vodil sodni proces proti 40 vojakom, ki so se opredelili za kristjane, se je upokojeni rimski častnik Florjan zavzel za njihovo oprostitev in tudi sam izjavil, da je kristjan. Ker se kljub prigovarjanju ni odrekel krščanstvu, je bil kaznovan tako, da je bil s kamnom,

privezanim okoli vratu, vržen v reko Enns. Njegova žena je vpregla vole, ob reki naložila truplo in ga odpeljala proti hribu nad reko. Voli so bili žejni in utrujeni – in glej, na kraju počitka je začel izvirati studenec, katerega voda menda še danes pomaga ljudem, ki imajo težave z očmi. Na mestu, kjer je Valerija Florjanovo telo zavila v platno in pokopala (pri današnjem Linzu), je bil okoli leta 800 zgrajen Samostan sv. Florjana, ki stoji še danes. Ob njem je eden najbolj znanih gasilskih muzejev v Evropi.

IN KAKO GASILCE POIMENUJEJO DRUGI?

Hrvati **vatrogasac** – se pravi: gasilec ognja; Angleži **a firefighter** – torej: borec proti ognju (fire = ogenj, fighter = borec); Italijani **un pompiere** – pri čemer pompa pomeni črpalka, torej bi bil prevod: črpalkar, no, bolj verjetno tisti, ki črpa (vodo); makedonski gasilec se imenuje **požarnikov**; španski **un bombero**; poljsko **strażak**, češko **hasič** – če Čehi namesto našega G pogosto uporabijo H, je njihov gasilec po naše pač »gasič« (saj je tudi pogasiti ogenj - uhasiti oheň); in še nemško: **Feuerwehrmann** – bojevnik z ognjem (feuer = ogenj, wermachtmann = vojak).

Ida Paradiž

Ko lasje govorijo ...

80 let frizerstva Tasič

Davnega leta 1939 je v začetku januarja Jože Tasič, frizer po izobrazbi, v Mežici odprl frizersko obrtno delavnico. Pri Vivodu je najel prostor in si v njem uredil prve skromne pogoje za delo. V njem ni bilo vodovodne napeljave, vodo je moral nositi z vedrom in jo greti na peči, da je lahko delal. Žena Marija je brisače, ogrinjala in servete za britje prala ročno.

Okrog leta 1950 je prenehala delovati krajevna frizerska delavnica v leseni hiški za lipo pred gostilno Tof. To je vzel Jože v najem in si tam uredil moški salon, pri Vivodu pa je ostal za ženske stranke.

Tako je vodil poslovanje na obeh lokacijah do leta 1961. Takrat so delali tudi ob nedeljah. Večinoma so k frizerju prihajali moški na britje, oblikovanje brade in nego brkov. Vse te storitve je Jože znal izvrstno opraviti in urediti. Ženske so prej nosile kite, zdaj pa so si že dale skrajšati lase, vse bolj so si želele biti modne tudi s trajno.

Obrtniški in rokodelski mojstri so bili včasih bolj povezani in družabni. Zvečer, ko so zaprli delavnice, so ob kozarcu rujnega pri Tofu modrovali o aktualnih dogodkih, skupaj zapeli ali kartali. Čas ni bil pomemben tako kot danes.

Jože je svoje široko praktično znanje predal številnim vajencem in delavcem, ki so prišli opravljat prakso v njegov salon. V Vivodovi delavnici je vajeniško dobo leta 1958 začela opravljati tudi Jožetova hčerka Marija. Očetu je bila v veliko pomoč, saj je hitro osvojila tehnike ženskega friziranja.

Ob hudem neurju in poplavah 21. junija leta 1961 so narasle vode poplavile in uničile obe frizerski delavnici. Takrat se je Jože moral z družino preseliti v nedokončano hišo, ki sta jo kako leto pred tem začela graditi z ženo Marijo. V pritličju, kjer so bili

KO LASJE GOVORIJO

Striženje zahteva disciplino. Oblika glave, struktura las, njihova barva in sile stranke so vsaj v vedno znova dopolnjen izvir. Zgodbe se ne končajo.

80 let frizerstva Tasič

Razstava bo v začetku decembra postavljena na ogled v Narodnem domu Mežica.

VLJUDNO VABLJENI!

prostoru namenjeni za obrtno dejavnost, je najprej za silo usposobil ženski lokal, čez nekaj časa pa še moškega. Na isti lokaciji je še danes.

Tukaj se je frizerskemu kolektivu leta 1966 pridružil še sin Ciril. Sestra Marija mu je bila prva praktična mentorica frizerstva.

Jože Tasič je bil v salonu in s strankami povezan vse dokler mu je dopuščalo zdravje. Konec leta 1979 se je upokojil. Tudi potem je bil najbolj vesel, če je lahko umil kako glavo, zložil brisače.

Hčerka Marija, poročena Jurgec, je v svoji hiši v Mežici odprla lasten salon, sin Ciril pa je leta 1980 nasledil in prevzel očetov salon. Vsak na svoji lokaciji sta dobro in zavzeto opravljala frizersko dejavnost. Mariji se je kmalu pridružil najprej kot vajenec Bojan, njen sin oziroma Jožetov prvi vnuk. Mama in dedek

sta ga podpirala, spodbujala ter uvajala na izbrani poklicni poti do uveljavitve. Kot uspešen in znan frizer vodi svoj salon pri Brančurniku na Prevaljah.

Prav tako je Ciril v frizerske tokove že zelo zgodaj uvajal prvega sina Metoda, tudi Jožetovega vnuka. Po končani frizerski šoli je opravljal vrsto izobraževanj na različnih krajih in pri različnih mojstrih te stroke, tudi v Londonu. Leta 2015 pa je začel ustvarjati pod svojim imenom svojo samostojno frizersko kreativnost.

Frizersko šolo je leta 1997 uspešno zaključil tudi njegov sin Luka.

Na Trgu svobode 14 v Mežici pa v frizerski dejavnosti že skoraj 40 let še vedno vztrajata Jožetov sin Ciril in žena Marjeta.

Ob 80-letnici neprekinjene

obrti Frizerstva Tasič je v Koroškem pokrajinskem muzeju v Slovenj Gradcu od 5. septembra odprta občasna razstava KO LASJE GOVORIJO.

Frizerski poklic se nadaljuje že v tretji generaciji. Na razstavi lahko sledite zgodbam treh generacij frizerjev. Na ogled je staro frizersko orodje, nekaj inventarja, fotografije, knjige ... Sprehodite se lahko skozi čas od leta 1939 do 2019. Nekoč in danes se prepletata v vizualno rast ustvarjanja las skozi kolekcije striženja, oblikovanja frizur v kreativno frizersko predanost skozi škarje in glavnik Metoda Tasiča.

In spomin je oživel.
KO LASJE GOVORIJO ...
Že 80 let!

Razstava bo v začetku decembra postavljena na ogled tudi v JKZ Narodni dom v Mežici.

Marjeta Tasič

PRAVNI NASVET

Turistična agencija je povsem spremenila moje načrtovano in že plačano potovanje – imam pravico do povračila škode?

Zaradi spremembe potovalnega aranžmaja, katera vam je sprva povzročila slabo voljo, ne nazadnje pa tudi škodo, imate pravico do povračila škode, saj gre za neizpolnitev oziroma nepravilno izpolnitev pogodbene obveznosti organizatorja potovanja ali posrednika. Pravice do povračila nimate ob vseh najmanjših spremembah, pač pa je pred vlaganjem zahtevkov dobro preveriti zakonska določila.

Za potovalni aranžma se šteje vnaprej dogovorjena kombinacija dveh ali več storitev, ki jih organizator potovanja ali prodajalec ponudi v prodajo in prodaja po skupni ceni, če storitev traja več kot 24 ur ali vključuje nastanitev čez noč. Običajno gre odškodnino zahtevati v primerih, ko so vas o spremembi potovanja obvestili v času, ko si dejansko niste mogli več premisliti, da na pot sploh ne bi odšli, ko so vas nastanili povsem v drug kraj, kot ste si ga izbrali, ko ste nameščeni v hotel druge kategorije, kot je bil izbran, ko se izleti, kateri naj bi bili vključeni v ceno, sploh niso izvedli, ko ste morali na kraju doplačati posamezne storitve, katere naj bi bile vključene že v ceno aranžmaja itd..

V konkretnih situacijah organizator odgovarja za neskladja z obljubljenim.

Če storitev sploh ni opravljena (npr. izpuščen ogled znamenitosti, skrajšan program za en dan) ali je bila slabo opravljena (npr. slabo vodstvo, premalo časa za ogled, slaba hrana, neprimerna soba) lahko na podlagi zakona zahtevate znižanje plačila cene potovanja.

Če sta obseg ali kakovost opravljenih storitev bistveno drugačna od obljubljenih storitev, lahko zahtevate vrnitev plačila. Poleg zahteve za znižanje cene ali za vračilo celotnega vplačila lahko zahtevate tudi povrnitev škode, ki vam je nastala zaradi pomanjkljivo opravljenih ali neopravljenih storitev.

Preden vložimo zahtevek za povračilo, oziroma odškodnino pa je pametno vedeti tudi :

- **Cena potovanja** se po sklenitvi pogodbe ne sme več spremeniti. Izjemoma zakon dovoljuje podražitev iz razlogov, ki niso na strani turistične agencije (prevoz, menjalni tečaj), če je s takšno možnostjo seznanila potnika in jo izrecno zapisala v potrdilo o potovanju. Vendar je potrošnik še dodatno zaščiten, ker zakon omejuje višino dovoljene podražitve. Dvajset dni pred začetkom potovanja pa podražitev, ne glede na razlog, ni več dovoljena. Če je v pogodbi o paketnem potovanju določena možnost povišanja cene in če se stroški ne povečajo ampak zmanj-

šajo, ima potrošnik pravico do znižanja cene, če so se ti stroški zmanjšali po sklenitvi pogodbe in pred začetkom turističnega paketa. Organizator lahko pri tem odšteje dejanske administrativne stroške, ki jih je z znižanjem cene imel.

- **Program potovanja** se sme po sklenitvi pogodbe spremeniti le zaradi izrednih okoliščin (npr. naravne nesreče, teroristični napadi). Stroške sprememb nosi turistična agencija. O spremembi programa mora turistična agencija pisno obvestiti takoj, ko so nastopile izredne okoliščine, in navesti razloge za spremembo.
- **Namestititev**, kot je bila dogovorjena, lahko organizator zamenja le z namestitvijo v isti ali boljši kategoriji v dogovorjenem kraju, vse dodatne stroške pa krije organizator.
- **Odpuved potovanja** brez povrnitve škode s strani agencije je možna, če ni prijavljeno zadostno število potnikov, ki ga je navedla v potrdilu o potovanju ali pogodbi. O odpovedi vas morajo obvestiti v primernem roku, ki pa ne sme biti krajši od 7 dni pred napovedanim začetkom potovanja, drugače je dolžna povrniti škodo, če vam je nastala zaradi odpovedi potovanja. Seveda vam mora nemudoma vrniti vsa vplačila.

Kako odreagirati, ko pride do odstopanja od obljubljenega in ko vam nihče ne želi ali ne zmore odpraviti pomanjkljivosti do katerih je prišlo?

Na težave morate nemudoma opozoriti takoj na kraju samem pri osebi, ki jo za to določi turistična agencija. O problemu nemudoma pisno ali na drug ustrezen način (odvisno od okoliščin) obvestite vašega vodiča oz. osebo, ki jo je turistična agencija pooblastila za reševanje reklamacij. Turistična agencija mora ustrezne podatke o lokalnem predstavniku

ali pa telefonsko številko za vzpostavitev stika zagotoviti potrošniku že pred začetkom potovanja. Pristojna oseba za pritožbe mora nato v najkrajšem možnem času narediti vse potrebno za odpravo pomanjkljivosti. Pomembno je, da si priskrbite dokaze o dejanskem stanju (fotografije, ceniki, izjave prič ...).

Če vaša pritožba na kraju samem ni bila rešena, po vrnitvi domov čimprej, najkasneje pa v 2 mesecih, napišite pritožbo na turistično agencijo ter priložite ustrezne dokaze oz. gradivo. V pritožbi zapišite, kaj zahtevate zaradi slabo opravljene ali ne-

izpolnjene storitve.

Pri podlagi za zahtevek bo v veliko pomoč Obligacijski zakonik ter Zakon o varstvu potrošnikov, predvsem pri oblikovanju višine zahtevka pa je priročna Frankfurtska tabela, v kateri je navedeno, kolikšen odstotek od cene se šteje kot primerna odškodnina za posamezno pomanjkljivost. Frankfurtska tabela je sestavljena na podlagi sodne prakse nemškega sodišča, se pa kot pripomoček za izračun odškodnin zaradi pomanjkljivosti izvedbe turističnih aranžmajev uporablja v več državah Evropske unije.

Primer upravičene reklamacije potrošnika, kateri se je v dobro potrošnika končal na sodišču.

Družina je potovala v Turčijo skupaj s še dvema družinama. Ob vstopu v agencijo so povedali, v kateri kraj bi radi šli, kaj vse mora njihov kompleks obsegati, kakšna mora biti kategorizacija hotela itd.. Posebne pogoje glede bivanja so imeli, ker je bil eden od otrok bolan, in so zaradi klime potovali v točno izbran kraj ter želeli zagotovitev določenih storitev v kompleksu, kjer bodo bivali. Izrazili so še željo, da so njihove sobe v neposredni bližini. Vse omenjeno je bilo navedeno tudi na Voucherju – napotnici, kjer so prejeli tudi termin leta. Pol ure pred tem, da so bili na letališču pripravljene na odhod, so jih obvestili, da so jim morali spremeniti kraj bivanja, da gredo sicer na isti let kot je bilo predvideno, vendar bodo nameščeni v drugem kraju, kateri je od prvotne lokacije oddaljen 50 kilometrov. Sporočili so jim tudi ime kompleksa. Ko so prišli v kompleks so bile družine razvrščene vsaka v svojem kraku hotela, tako da so od sobe do sobe hodili 5 min. Hotel pa je bil kategoriziran z eno zvezdico manj kot pa je bil rezerviran, s tem seveda ni bil izpolnjen posebni pogoj po določenih zmogljivostih hotela v zvezi s pogoji za otroka.

Družine dopusta niso mogle prekiniti, saj bi bili stroški nesorazmerni, če bi dopust prekinile in se vrnile s posebnim letom v Slovenijo. O težavah so takoj obvestile predstavnike hotela, kateri jim zaradi zasedenosti hotela niso mogli urediti sob bližje drug drugemu. Obvestili so predstavnika agencije v hotelu, ki težav ni mogel rešiti. Na fotografiji hotela so označili lokacije sob ter v recepciji vzeli njihovo ponudbo, ki jo nudijo v kompleksu.

Po vrnitvi v Slovenijo so na agencijo poslale zahtevek po delnem povračilu plačila aranžmaja. V skladu s Frankfurtsko tabelo so nato v sodnem sporu za potovanje namesto 4.200,00 EUR plačale 2.500,00 EUR, preostanek pa jim je bil zaradi neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti vrnjen.

Najboljše je, da dopust poteka brez zapletov, če pa vam ga nevšečnosti, katere bi moral organizator potovanja odpraviti, postavijo na glavo, je pametno razmisliti tudi o možnosti povračila škode, ki vam je s tem nastala.

Odvetnica **Janja Podričnik**

Lutkovno-igrani OTROŠKI ABONMA 19/20

VABLJENI NA PREDSTAVE ZA IZVEN
V LETOŠNJEM OTROŠKEM ABONMAJU,
KI SE JE ZAČEL Z 18. SEPTEMBROM.

PROGRAM ABONMAJA:

18. september	Pojoči Smetkonjami
10. oktober	Skoraj najboljši cirkus
7. november	Pesmice s podstrešja
5. december	O belem mucku, ki je bil čisto črn
9. januar	Netopir Kazimir
23. januar	Kdo je napravil Vidku srajčico

Vse predstave bodo predvidoma
ob četrtnih ob 17. uri.
Spremljajte nas na naši spletni
strani www.narodnidommezica.si
ter Facebook in Instagram profilu.

DOBRODOŠLI NA SEDEŽIH KULTURE!
JKZ Narodni dom Mežica

UREDNIŠKI
ODBOR

župan
Dušan Kriebel
odgovorna urednica
Jerneja Vertačnik

direktor občinske uprave
Blaž Saloven

člani uredniškega odbora
Jožef Libnik
Barbara Prevorčič
Ida Paradiž
Jon Petek

Glasilo Občine Mežica izhaja 4 x
letno v nakladi 1.600 izvodov in
ga prejmejo vsa gospodinjstva v
občini brezplačno.

Vsem, ki ste s prispevki sodelo-
vali, se najlepše zahvaljujemo.
Prosimo, da s svojimi prispevki
tudi v bodoče sodelujete, ker bo
le na ta način naše glasilo pestro
in zanimivo.

Prispevki ne bodo honorirani,
uredniški odbor pa si pridružuje
pravico do njihovega izbora.

Oddaja dokumentov naj bo na
digitalnem mediju (tekstovni članki
v Microsoft Word-u, fotografije pa
priložene ločeno v formatu jpeg
ali tiff, in sicer na resoluciji 300 dpi
s krajšo stranico najmanj 10 cm).
Fotografije, ki ne bodo primerne
velikosti (npr. snete iz spleta – 72
dpi / 70 KB) ne bodo objavljene.
Fizično oddane fotografije, ki ste
jih prispevali, lahko po objavi gla-
sila dvignete na tajništvo občine
Mežica.

Svoje prispevke
pošljite na naslov:

Občina Mežica
Trg svobode 1,
2392 Mežica

info@mezica.si

izdala
Občina Mežica

lektoriranje
Jerneja Vertačnik

fotografije
avtorji člankov

fotografija na naslovnici
K24 - foto Sašo Vidmar

oblikovanje
Jasna Kalčič Rajzer, atelje jk@

tisk
Malex d.o.o.

naklada
1.600 kosov

www.mezica.si